

Előfizetési díj:

Negyedévre 1 frt
Félévre 2 frt
Egész évre..... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Majelen havonként
kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség,
és
kiadóhivatalBudapest, József-körút
5. szám.Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Az „Achilles“ Sport-Egylet, az „Aradi Korcs.-Egylet, „Magy. Testgyakorlók köre“ a „Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Bpesti, hegyvidéki turista-Egylet,“ a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet,“ a „Budapesti Torna-Egylet“ a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Debreczeni Torna-Egylet,“ az „Egyetemi Athletikai Club,“ „Első Magyar Vivő-Egylet,“ az „Érsekújvári Vivő- és Torna-Egylet,“ a „Fertői Csónakázó-Társaság,“ a „Győri Csónakázó-Egylet,“ a „Kassai Korcsolyázó-Egylet,“ a „Kolozsvári Athletikai Club,“ a „Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet,“ a „Főv. Vivő-Club,“ a „Körmendi Athletikai Club,“ a „Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet,“ a „Magyar-Ovári Torna- és Vivő-Egylet,“ a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet,“ a „Makói Torna-Egylet,“ a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Lévai Torna- és Vivő-Egylet,“ a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Maros-Vásárh. Torna-Egyl.“ a „N.-Bányai Torna és Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,“ a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nemzeti Hajós-Egylet,“ a „Neptun Budapesti Evező-Egylet,“ az „Ó-Becsei Kerékpár-Egylet,“ az „Ó-Budai Torna-Egylet,“ a „Pécsi Athletikai Club,“ a „Pozsonyi Hajós-Egylet,“ a „Pozsonyi Torna-Egylet,“ a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet,“ a „Sátoralja Újhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Selmeczi Akadémiai Athleta-Club,“ a „Soproni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szabadkai torna-Egylet,“ a „Szarvas Korcsolyázó-Kör,“ a „Szegedi Csónakázó-Egylet,“ a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szegedi Torna-Egylet,“ a „Székely-Udvarhely Korcsolyázó-Egylet,“ a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet,“ a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet,“ és az „Újvidéki kerékpár- (Bicycl) Egyesület,“ a „Pápai korcsolya-egylet,“ a „Torontáli korcsolyázó- és hajós-egylet,“ „Szegedi Kerékpár-egyesület,“ „Veszprémi torna-egylet,“ „Tordai korcsolyázó-egylet,“ „Budapesti Torna-Club,“ „Zombolyai atletikai club,“ a „Szászvárosi atletikai club,“ a „Szolnoki korcsolyázó-egylet,“ a „Budapesti polgári lövészegyesület,“ „Sportkedvelők köre“

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

VADÁSZAT.

Szalay Imre és az ő medvéje.

(Képpel.)

Érdekes képet mutatunk be olvasóinknak: Szalay Imre orsz. képviselőt, a híres vadászt és yachtsmant és az ő medvét. Szalay Imrét ismeri olvasó közönségünk balatoni yacht-kirándulásairól, melyekről ő maga is irt a „Herkules“-ben, továbbá vadászatairól. Legutóbbi bozniai vadászkirándulásából hozta magával azt a medvét még bocs korában, melyet fényképünk megörökít. A bocsot Szalay nevelte föl s „Tuzla“-nak keresztelte el. A lellei parknak eredeti új lakója sok mulatságot szerez gazdájának s a lellei vendégeknek.

Szalay Imre, kit így medvéstül együtt mutatunk be, a Dunántul nemesi osztályának egyik kiváló képviselője, ki úgy a parlamentben, mint a dunántuli társadalomban és a sportvilágban általánns rokonszenvnek örvend. Kiváló műveltségével szeretetre méltó modor párosul s e mellett a közgazdasági szakkörben kiváló munkakerő is. 1846-ban Déghen, Veszprém megyében született. Iskoláit Veszprém, Székesfehérvárott és Budapesten végezte, azután Batthyány herceg enyingi uradalmában gazdasági gyakorlaton volt. Később atyjával ősi birtokán, Lellen gazdálkodott s részt vett Somogy megye pártmozgalmaiban. 1875-ben a lengyel-tóti kerület megválasztotta képviselővé; e kerületet képviseli most is

SZALAY IMRE.

függetlenségi párti programmal. A szőlő- és borkezelést tüzetesen tanulmányozta s a házban e tárggyal és a vele összefüggő kérdésekkel gyakran foglalkozott.

Egyike a Balaton lekitűnőbb vitorlázóinak, ki „Vitorlás kalandok a Balatonon“ czimmel egy külön füzetben érdekesen le is irta több merész yacht-kirándulását.

A képet melyben bemutatjuk, Gaal földbirtokos és műkedvelő fényképész készítette.

A szombathelyi vadásztársulatnak e hó 23-án tartott közgyűlésén következőképpen állapított meg a vadászatok

sorrendje: 1. November 3-án „Nagy mezei“ vadászat. 2. November 5-én „Erdei vadászat.“ 3. November 10-én. Vadászat Söptén és Szanaton. 4. November 17-én. Vadászat Kismezőn és Két-viz-közben. 5. November 24-én. Vadászat a hegy fölött. 6. December 22-én. Vadászat az alsó Haraszton. Jegyzet: A vadásztársulati tagok vendégvási jogukat csak a november 3-iki nagy-mezei vadászon gyakorolhatják, amennyiben minden tag egy vendéget hívhat. — A többi vadászon csak helyettesítésnek van helye. — 2. Özkecskét, fácán tyukot és foglyot egyáltalán, azonnal lefizetendő 5 frt büntetés terhe alatt tilos löni.

Éhen Gyula.
v. t. elnök.

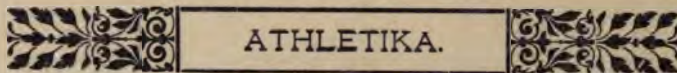
A budapesti aganeskiállítás bíráló bizottsága a szabad területein lőtt szarvasagancsok közül a Festetic Taszilló gróf által kiállított 20 agancsok közül oda az elsőseget, második lett Koburg Fülöp herceg 14-ese, harmadik Széchenyi Béia gróf 12-ese. A vadaskertekben lőtt szarvasagancsok közül első Draskovich Iván gróf 16-osa, második Nádasdy Ferencz gróf 14-ese, harmadik Draskovich István gróf 12-ese. Az őzagancsok közül az első díjat nyerte a József Ágoston fő-

herceg által kiállított őzagancs, a másodikat a Zichy Rezzó gróf által kiállított őzagancs, a harmadikat a Széchenyi Bertalan által kiállított őzagancs, a zergekampok közül első díjat nyert az Drlovsky Gyula által, második díjat pedig a gróf Teleki Árpád által kiállított kampó.

A veszprémi székeskáptalan szíves vendégszeretete minden évben élvezetes vadászatok rendezésében is nyilvánul. Az idén, e hó 18-án, kedden volt az első hajtóvadászat a káptalan fülei birtokán s arra ugy Veszprémből, mint a környékből hivatalosak voltak a vadászó urak. Résztvettek a vadászaton Magyar János és dr. Rédey Gyula kanonok urak (a főt. káptalan képviselőjében, mint háziurak), Brenner Jarosláv honvédőrnagy, Takács Ádám árvászéki elnök, Fodor Gyula, Lackó Dezső, Torkos Pál, Horváth Sándor, Lakat Mihály (Berhida), Lakat János (Vilonya), Hannel Károly (Világos p.), Jófejű Sándor (Peremarton), Hets Miklós (Gamásza), Bátky ref. lelkész (Füle), Mihályfy Károly (Füle), és Várkonyi Dezső. A kitünően sikerült vadászatot, — melyen sok fácán és nyul került területekre, — a sandorkai puszta kedélyes lakoma követte, a melyet a derék fülei ispán, Bokrossy készítet a vadászok számára.

Médve vadászat. Dragomérfalváról írják, hogy ott e hó 16-án és 17-én hivatalos hajtó vadászat volt a dragoméri és jóódi erdőségeken. 16-án Dragomérfalván nem volt sikeres a vadászat, 17-én Joódon azonban két maczkó volt a hajtásban, melyek közül egyet Pogány Sándor országgyűlési képviselő sebesített meg súlyosan, a másik sértetlenül elmenekült. — A vadászat az említett képviselőn kívül ott voltak: Ujhelyi András debreczeni törvényszéki bírósági, Gluskevics József és több vadász a környékből. A vendégek Szaplanczay Pál vendégszerető házában találtak barátságos fogadásra, a jóódi vadászat napján pedig Solcz Ede jóódi birtokosnál részesültek uri ellátásban. A vendégek e hó 18-án távoztak. A vadászatot Pogány Zsigmond szolgabíró rendezte, a ki mindent elkövetett a vadászat sikere érdekében, de a nem kedvező idő sokat megghiúsított a reményből.

Agarász verseny. A Tápa és vidéke agarásztársulat e hó 22-én tartotta kölyök-agar versenyét. Nevezett gr. Erdődy Sándor 1-et, Zámory Béla 2-t, Pentz József 1-et. Perczel József 2-t, br. Bothmer Béla 1-t. A társaság Pápán a Griffben adott találkozózt, honnét a versenytérre, a vaszari határba indultak. Mindkét díjat Perczel József ezredes kutyája vitte el. Az első díj egy szép szerviz 130 ft értékben. Az esős idő miatt publikum kevés volt. A szép ncmet báró Bothmer Béláné képviselte. A vértessaljai agarásztársulatnak 5 lelkes tagja is részt vett a versenyen.

ATHLETIKA.

A „Magyar Athletikai-Club“ őszi viadala.

(Október 16.)

A mi külföldön esemény-számba megy, az nálunk csak kisebb közönség előtt, lanyha érdeklődés mellett szokott lefolyni. Az athléta-versenyeket értjük, melyek megérdemelnék, hogy nagyobb s általánosabb érdeklődés mellett folyjanak le, s mindenesetre nagyobb méltánylást követelhetnének, úgy a nagy közönség, mint a sajtó részéről, mint egy-egy politikai műri a Morbiczerben.

A M. A. C. kezdi ismét visszanyerni régi népszerűségét, de azért a nagy közönség még nem tanúsít oly országos érdeklődést iránta, mint keletkezése első éveiben.

Pedig az idei verseny is bizonyítja, hogy az ifju erők nem állnak mögötte a régi gárdának. S habár a kolera-járvány ártott egy kicsit az őszi viadalnak, azért az Orczy-kertnek a verseny színhelyeül szolgáló terét diszes és nagy közönség lepte el; különösen nagy volt a hölgyek száma. Bár a versenynek minden kedvezett, aranylag kevesen vettek részt az egyes számokban.

A versenybírósnak Gerenday György dr. elnökle alatt Asbóth Jenő, Székely György dr., Dessewffy Arisztid, dr. Dáni Vilmos, Porzolt Kálmán voltak a tagjai; versenyrendező Halász Zsiga és Zsingor Mihály. A 11 számból álló program a következőleg folyt le:

I. Juniorok versenye 200 méter távolságra. Első lett 26 mp. alatt Záborszky István, második Ensel Kálmán.

II. Sikfutás (91.3 méter) a klub arany érmeért, egymást követő három győzelem után. A kikötött 11 mpercen belül érkezett és győztes lett Sajtos Samu.

III. Sulydobás távolba. A 16 angol font sulyu vasgolyót legtávolabbra, 9 m. 40 cmttre Ensel Kálmán dobta.

IV. Vándordíj. Sikfutás 402 $\frac{1}{2}$ m. távolságra. A három versenyző közül Záborszky István győzött.

V. Kerékpárverseny térelőnyvel. A bejárando tér 1609 méter volt, a melyre egyes versenyzők térelőnyt kaptak. Az érdekesítő versenyben Grünwald Mór, a magyar testgyakorlók körének tagja, érkezett elsőnek, a ki 100 méter előnyvel indult. Második 20 m. előnyvel Minich Jenő, harmadik Bajnóczky Sándor.

VI. Sulydobás magasba. A két versenyző közül Koszilovics István a győztes, ki a 7 $\frac{1}{4}$ klgr. nehéz vasgolyót 4 m. 70 czm. magásra dobta.

VII. Bajnoki sikverseny 804 $\frac{1}{2}$ méterre. Első Temple Rezső, második Szendey Béla, anélkül azonban, hogy elnyerték volna a bajnokjelöltséget. A teret ugyanis nem futották meg a feltételül kikötött 2 p. 10 mp. alatt.

VIII. Kerékpárverseny. 10,000 méter távolsággal, vagyis 32-szer körül a pályát. Öt versenyző állott ki, ám a 10-ik fordulónál már csak Bajnóczky Sándor és Minich Jenő küzdöttek a pálmáért. A verseny igen érdekes volt, a mennyiben mindig egymás nyomában volt a két kitünő bicziklista. Erős küzdelem után Minich Jenő győzött egy hosszsal.

IX. Ökölvívás Versenyző dr. Andor Endre és Sajtos Samu. Utóbbi nyugodtan védekezett ellenfele heves és sokszor ravasz támadásai ellen. A második volt-nál már Sajtos volt a támadó és tulerejénél fogva végre is 6 volt-tal 5 ellenében győztesként került ki az egy-negyed óráig tartott küzdelemből.

X. Gátverseny térelőnyvel. Távolság 1000 méter. Első a 70 m. előnyvel indult Temple Rezső, második előny nélkül Réthy Pál.

XI. Vigaszverseny 300 méter távolságra futással; ez utolsó számban Gulyás Gyula lett a győztes.

A „Magyar testgyakorlók köre“ viadala.

(Október 23.)

A magyar testgyakorlók köre okt. 23-ikán délután zuhogó esőben tartotta VII. nyilvános viadalát az ügetőversenypályán, melyet a kedvezőtlen idő dacára is nem nagy, de diszes közönség nézett végig a tribün védőfedele alól. A versenyszámok érdekességét fokozta az a körülmény, hogy öt különböző sport-egylet tagjai mérköztek meg a fölázott, süppedékes, helyenkint víztócsák-

kal borított küzdterén és a jó rekordok, melyet egyes versenyzők elértek, a rossz pályát tekintetbe véve, dicsőretéseknek mondhatók. Versenybírósaági elnök: Porzsolt Gyula. A verseny lefolyása a következő:

I. Juniorok versenye. (100 m. síkfutás.) Győztes Pick Károly.

II. 2000 méteres kerékpárverseny. Elsőnek érkezett be Grünwald Mór, másodiknak Rozsaneck Ferenc.

III. Record-verseny. (1000 m. síkfutás.) Első Réthy Pál, a M. A. C. tagja, második Malcsiner Gyula, a M. T. K. tagja; mindkettő az ezüstérem elnyeréséhez szükséges 3. p. 10 mpercen belül érkezett be, a harmadik, Halász Armin a Sp. J. K. tagja, bronzéremet nyert.

IV. Súlyemelés. Győzött Kellner Gyula, a M. T. K. tagja, ki a 30 kgnyi vasrudat 34-szer emelte kinyújtott karokkal feje fölé. Második (29 emelés) Witz Mór, harmadik (20 emeléssel) Blau Sándor.

V. 100 méteres síkfutás. 12²/₅ mp. alatt elsőnek futotta be a pályát Weisz Armin a „Sp. J. K.” tagja, második Gulyás Gyula a „M. A. C.” tagja.

VI. Bajnoki gyaloglás. A „Magyar Testgyakorlók Köre” az egyetlen magyarhoni sportegylet, mely az angol műgyaloglást sikerrel kultiválja. Vidor Jenőnek most a III-ik vetélkedésnél hatalmas ellenféllel szemben kellett bajnokságát kiküzdenie; a verseny végre Vidor Jenő javára dőlt el, ki az 5000 méter távot 27 p. és 17³/₅ mp. alatt gyalogolta be, mely eredménnyel ezuttal már a kör „bajnoki” címére, aranyéremre és a bajnoki ezüstserleg tiszteletdíjra tette magát érdemessé.

VII. Távolugrás. Legmesszebb (5 m. 15 cm.) ugrott Sachs Lipót, utána Grünwald Mór.

VIII. 5000 méteres kerékpárverseny. Két induló közül első Minich Jenő, a „M. A. C.” tagja, második Weinreb Károly, a M. T. K. tagja.

IX. 3000 méteres távfutás. Első 11 p. 48 mp. alatt Kellner Gyula, második Fabinyi János.

X. Súlydobás távolba és magasba. Centiméterekben kifejezett legjobb eredményt (13 m. 80 cm.) ért el Freund Sándor, a „Magyar Testgyakorlók Köre”-nek tagja, utána 13.60 erőponttal Gulyás Gyula a „M. A. C.” tagja.

XI. 600 méteres gátverseny. Első Malcsiner Gyula, második Sachs Lipót.

A vigaszversenyben (2000 m. síkfutás) Gulyás Gyula, a „M. A. C.” tagja győzött.

A szépen sikerült versenyeket Drechsler vendéglőjében kedélyes lakoma követte, hol a díjakat is kiosztottak

ismertetésével ragadt meg. Ennek hatása alatt vetetem fel egyik módszeres értekezletünkön az iskolai játékok eszméjét s miután az a tanári testület részéről osztatlan helyesléssel találkozott: kimondottuk, hogy növendékeinkkel ez irányban kísérletet fogunk tenni.

Iskolánknak van ugyan saját udvara és kertje, de mert az nem elég nagy terjedelmű s különben is bokrokkal és fákkal van beültetve, mindenek előtt azzal a szűkséggel állottunk szemközt, hogy meg felelő helyről gondoskodjunk. Sopron város érdemes tanácsa a legszívesebb készséggel sietett segítségünkre: megkeresésemre díjtalaul engedte át a Neuhofo-park mellett ma még elzártan álló, városi tulajdont képező Vághy-féle kertet. Ez a kert, a városon kívül, az iskolától alig 10 percnyire esik; van egészséges levegője, szabad pázsitja és árnyas ültetvénye; kiterjedése oly nagy, hogy nekünk egyetlen köröndje is elég; ezenfelül kerített és zárt, egy szóval meg van benne minden, a mi a játékokhoz csak kívánható.

Az első kérdés ilyen szerencsés megoldása után megállapítottuk a játék idejét. Három napot tűztünk ki e célra és pedig, tekintettel arra, hogy a különben is szabad délutánokon a növendékek szüleik társaságában mehetnek sétálni, tehetnek kirándulásokat stb., a rendes tanítási napok közül választottuk ki a hétfőt, csütörtököt és pénteket, mint a mely napokra délután egyes osztályoknak többnyire csak egy órájuk esik s ha kettő akkor azok egyike tornaóra. Lehetségessé vált eképen az órarend lényegesebb változtatása nélkül, 3 órától szabaddá tenni növendékeinket. Mert 3-tól 5-ig, tehát két órára szántuk a játékok gyakorlását. Megállapítottuk azután, hogy a I—II., III—IV., V. és VI. osztályokat külön-külön csoportban fogjuk kivezetni, egyrészt, mert nagyobb számú növendéksereggel (így 40—60 jutott egy csoportra) nehezebb a játék, másrészt, hogy lehetőleg egykorú növendékek maradjanak együtt. Április elején már ily módon felkészülve vártuk a kedvező időjárást; a közbejött husvétii szünidő, meg az esős, szeles napok, azonban csak májusban engedték az első kirándulást. Tulajdonképen tehát csak május és júniusnak a vizsgáig tartó része és így bizony igen rövid idő maradt rendelkezésünkre; de ezt annál jobban igyekeztünk kihasználni: a menyire az időjárás engedte, pontosan eljártunk a játékokra s a kitűzött két órai időből nem engedtünk el egy percet sem.

Eljárásunk részletei egyébként a következők voltak. Délután 3 órakor együttesen, rendben vonultunk a játszó-helyre; megérkezés után a felöltöktől, kalapoktól megszabadítva, néhány percig engedték a növendékeket szabadon futkározni, csoportosulni, gyönyörködni a kert ültetvényeiben (ez utobbiak botanikai szolgálatot is tettek); azután vette kezdetét a tulajdonképeni játék: kisebb-nagyobb csoportokban járta a labda, abrosdobás, fogós és a társas játékok sokféle változata; gondunk volt azonban arra, hogy az egész időnek mintegy fele oly játékokra fordíttassék, melyben valamennyi növendék egygyüttesen vesz részt. Az utolsó negyedóra lehetőleg csendes játékkal telt s ily módon némileg megpihenve vonultunk 5 óra után ismét az iskola udvarára, honnan a növendékek hazaszlása történt.

Talán mondanom is fölösleges, hogy növendékeink kivétel nélkül a legnagyobb kedvvel vettek részt e kirándulásokban; a játékok napja ünnepszánba ment előtők s minden alkalommal sajnálatuknak adtak kifejezést azon, hogy a kiszabott két óra olyan hamar elmúlt. De

TORNA.

A játék leányiskoláinkban.

Dr. Sommer O. a braunschweigi városi felsőbb leányiskola és tanítónőképző igazgatójának egy értekezése jutott — szerző szívességéből — a múlt ősszel kezembe. Az értekezés*, melyet a porosz közoktatásügyi miniszter a legszélesebb körök figyelmére nyilvánított érdemesnek, általános érdekén kívül, főleg egy labdajáték

* Die Schulspele in der höheren Mädchenschule. Megjelent a „Zeitschrift für Schulgesundheitspflege” 1891. I. számában és még egyszer a braunschweigi városi felsőbb leányiskola és tanítónőképző 1890/1. évi értesítőjében. „Bedeutung und Einrichtung der Schulspele” cz. a.

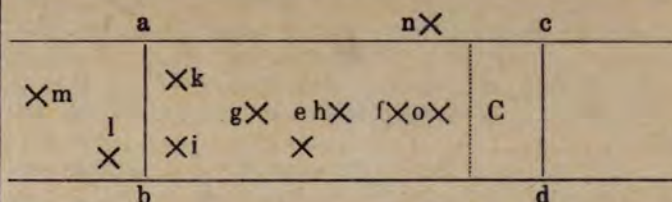
nékünk, kik tanúi és részesei voltunk az ő örömüknek, nem kevesebb gyönyörűségünk telt bennük és annak tudatában, hogy ezzel is tettünk javukra valamit.

A játékok minőségének, kérdése noha egész mellőzni nem lehet, csak másodrendű kérdés. Minden játék jó, mely a gyermekeket foglalkoztatni és mulattatni bírja s ebben a tekintetben minden iskola bőven válogathat az ismertebb gyermekjátékok közül saját viszonyai és növekedéseinek igényei szerint. Talán érdekelné fog egyeseket mégis az a labdajáték, melyet Sommer O. nevével kapcsolatban fentebb említettem, s melyet, minthogy magunk is kipróbáltuk, leányiskoláknak különösen ajánlhatunk; ideiglatom azért ismertetését Dr. Sommer leírása után.

E játékhoz mindenképp előtte legalább is 30—40 méter hosszú és mintegy 6—10 méter széles egészen szabad pázsitra, vagy kavicsolt térségre van szükség. A játékosok két ellenséges pártra oszlanak és egymást minden erejükkel legyőzni igyekeznek. A győzelem abból áll, hogy valamelyik fél, a labda beledobásával, elfoglalja az ellenség várát, mely a játszótér végén földre szűrt zászlócskákkal, vagy akármi egyéb jelölve. A játék lefolyása a következő: Tegyük fel, hogy a játszótér 40 méter hosszú; az a fél, mely sors, vagy megegyezés útján a támadást kezdi, mondjuk *A*-nak, körülbelül 5 méternyire a középponttól foglal állást s a párt egyik tagja (*A*₁) — hogy a sor mindenkire rákerüljön talán betűrend szerint — a labdát teljes erejével, lehetőleg magas ívben, mert a nem ívalakú dobás érvénytelen, az ellenpárt felé dobja. A másik fél (*B*) a támadóval szemben helyezkedik el, körülbelül olyan távolságra, a mennyire gondolni lehet, hogy a labda röpködni fog és úgy, hogy akár közelebb, akár távolabb esik az a földre, mindenütt találjon valakit, a ki visszaüthesse. A párt tagjai válluk fölé emelt kezekkel várják a labdát s a mint az leesőben van, eleje futnak, hogy tenyerükkel visszaüssék *A* felé; mert az a pont, hol a visszaütött labda földet ér, lesz a következő dobásra jogosított *B*-párt álláspontja s minél messzebb sikerült a *B*-pártnak a labdát visszalöknie, annál előbbre nyomul, annál hamarabb remélheti, hogy azt az *A*-párt várába dobja s így a győzelem az övé lesz.

De nem mindig sikerül ám a labdát visszaütni; ha az ellenfél nagyon ügyes, akárhányszor túlrepül az a *B*-párt sorain s ez természetesen *A*-ra nézve nagy nyereség, mert *B*-nek oda kell visszamennie s onnan folytatnia a dobást, hol a labda földet ért; de az is meg-esik, hogy a labda *B* sorai előtt esik a földre, ez esetben új dobás engedhető. Így hullámzik a harc a küzdő felek kedve és ügyessége szerint; majd az egyik, majd a másik párt van előnyben, miközben minden sikerült dobást és visszalökést a társak hangos tetszenyilvánítása jutalmaz. Az egyik félnek talán már sikerült az ellenséget vára határáig szorítani; ez végső erőfeszítéssel a határjel mögött foglal állást; még csak egy szerencsés dobás, és a csata meg van nyerve, — a mikor egy ügyes játékos a határon túl repülő labdát oly erővel löki vissza, hogy az a váron kívül esik le a földre. Ujjongva nyomul a már-már legyőzött fél ismét előre s megfeszített erejének sikerül végre a győzelmet is kivívni. De a vesztes fél új küzdelemre vágyik: ki kell köszörölni a csorbát! S kezdődik a játék elülről.

A mondottakat illusztrálja a következő ábra:

abcd derékszögű négyszög a harctér, *ab* az *A*, *cd* a *B* párt várának határjele. Az *A* párt első dobója *A*₁ *e* ponttól dobja a labdát *cd* felé; a *B*-pártnak, mely *C*-nél foglal állást, sikerül azt *f*-ig visszaütni; *B*₁ tehát (a *B*-párt első dobója) *f*-ből röpti a labdát; de most megint *A* üti azt vissza *g*-ig, *A*₂ ennek következtében *g*-ből folytatja a dobást, melyet ismét *B* lök vissza *h*-ig. *B*₂ most *h*-ből oly ügyesen dob, hogy a labda *A* háta mögött, *i*-nél, kevéssel a várjel előtt, éri a földet; *A*₃-nak *i*-ből kell dobnia; a győnge dobást *B* *g*-ig veti vissza. *A*-ra nézve most már nagy a veszedelem, mert *B*₃ *g*-nél, vagyis az ellenséges vártól már nem igen messze, áll fel a dobáshoz; *A* ennél fogva a határ mögé vonul s igyekszik a labdát annyira visszalökni, hogy az váron kívül, tehát a harctéren essek le; ha ez sikerül — legyen bár egy szalmaszállyira a határtól, p. o. *k*-nál! — a küzdelem folyik tovább s *A* még mindig győzhet; de ha a labda p. o. *l*-nél jut a földre, vagy épséggel *A* háta mögé *m*-ig röpködni, akkor *A* veresége el van döntve. Megjegyzendő, hogy a visszaütött labdát, mindaddig, míg a levegőben van, többen is lökhetik visszafelé. A négyszög hosszának határain túl, oldalt eső dobás nem érvényes, kivéve, ha az ellenfél oda is eléje szalad, és visszaüti; a visszaütésre nézve azonban ez a szabály nem áll, mert ilyenkor a labda könnyen ferde irányt vesz és gyakran kirepül az oldalhatáron p. o. *n*-ig; ez esetben *n*-nek a harctéren megfelelő *o* pont lesz a következő dobás helye.

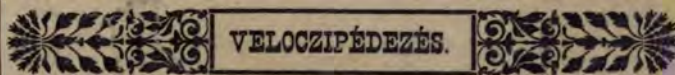
Kitűnik az elmondottakból, hogy ez a labdajáték a játékokkal szemben támasztható minden követelménynek megfelel: állandóan érdekli és mulattatja a növekedőket (persze az igazi kedv iránta csak némi gyakorlat s a kezdet nehézségeinek legyőzése után mutatkozik); foglalkoztatja az egész testet, kivált a lábakat, karokat és a tüdőt; s minden egyes játékosról teljes erejének és ügyességének kifejtését követeli, a szerint ismervén e az egyesek értékét, pedagógiai jelentősége is nagy.

Sopron

Marusák Pál

Az aradi Tornaegyesület választmánya elhatározta, hogy az egyesület szekrényében elhelyezett régi ruhákat u. m. tornaingeket, cipőket, nadrágokat és tornaöveket mint hasznavehetetlen és helyet foglaló tárgyakat elárverezeti.

Téli tornaoktatás. Magvassy Mihály téli magán-tornain-tézetét november 1-én nyitja meg Győrött.

Velocipédek megadóztatása. Nem rólunk van a szó, hanem Franciaországról, hol a velocipédet luxusnak tartják és megadóztatását határozták el. Minthogy a velocipédek száma jelenleg 225,000, s csak katonai velocipédek lesznek adómentesek, e czímen körülbelül 2 millió frank új jövedelmet várnak

A pécsi kerékpárosok egyesülete alapszabályait jóváhagyás végett felterjesztette a kormányhatósághoz.

Kilenc esztendőös szakíró. Hova fejlődik a világ, nem tudni. Nagyon messze fejlődhetik, ha már akad olyan kilenc esztendőös gyermek, aki egyszerre szak-könyvvel lép a világ elé. Minap hagyta el a kövel nyomtató sajtót Szegeden egy 40 lapos könyv, amelybe 25 ábra is van. A könyv címe ez: »Utmutatás a velocipédezéshez 25 ábrával. Irta és rajzolta Tóth Andor. Utánnyomás tilos.« A szerző a könyvben egészen helyes gyakorlati utmutatást ad a normalistáknak arra: miként lehet »erő-kimélettel« gyorsan és jól megtanulni a velocipédezést, hogy kell a kormányt kezelni, minő fogásokkal, miként kell a kerekeket hajtani, hogy kell fölszállani? stb. stb. Mind ehez a szerző ábrákat is rajzolt. A sport-irodalom e szakirója senki más, mint Tóth Mihály Szeged-városi főmérnök fiacskája, aki még nem egészen kilenc éves.

Bécs-berlini vasparipa-verseny. A most lefolyt katonai távlovaglás mintájára a bécsi és berlini vasparipa-egylet a jövő évben nagy vasparipa-versenyt rendez Bécsből Berlinbe, illetőleg Berlinből Bécsbe. Az eddigi megállapodások szerint a hat-száz kilométer hosszú utat a nyerőnek legfőlebb negyvennyolc óra alatt kell megtennie. Vasparipás körökben azt hiszik, hogy kedvező időjárásnál harminczhat óra alatt is meg lehet tenni az utat, tehát épen félannyi idő alatt, mint a mennyire a bécsi lovaglás első győztesének szüksége volt, hogy Bécsből Berlinbe érjen.

LÓ-SPORT.

Zubovits és a lova. Váczról írják: Zubovits Fedor már többször megengedte magának azt a kedélyességet, hogy egyik vagy másik üzletbe lovára ugrat be. A nakkokan egy ily alkalommal, halálra rémülten kiált fel az üzlettulajdonos: »Százados ur kompromitálja az üzletemet.« — »Inkább megtiszteltem — ríposztíroz vissza keményen Zubovits, — hogy miután annyi számár fordult meg az üzletében, egyszer már lovat hozok bele.«

Távlovaglás. A temesvári 12-dik lovasbrigade lovaglóiskola tisztjei számszerint tizennégyen, folyó hó 20-án Temesvárról Tarczy őrnagy vezetése alatt gyakorlatot rendeztek N.-Kikindára. A gyakorlat feladata volt N.-Kikindán az ellenség állását és erejét kikémlélni. Az ellenséget a N.-Kikindán állomásozó 3. számú huszárezred 3. százada képezte. A távlovaglást a kedvezőtlen esős idő, puha talaj mellett 6 óra alatt tették meg. Másnap reggel indultak vissza Temesvárra.

CSÓNAKÁZÁS.

Regatta-szövetségi bál. Mint értesültünk, a tiszai regattaszövetkezet bálja, mely két év előtt Szegeden, tavaly pedig Temesvárott volt, a farsang legelegánsabb mulatsága, ez idén Nagybecskereken fog megtartatni. Az előzetes intézkedések megtételével Fornszék Béla, dr. Gyertyánffy Jenő és Zsiros Imre urak bíztak meg.

LÖVÉS ZET.

Díjlövés A budapesti polgári lövés-egyesületben okt. hó 16-án, az egész napon át tartott zárlövészet eredménye a következő: Díjakat nyertek a versenyzéltáblán: Matheidesz Dániel, Binder Pál, Jelenik Antal, Kohler Alajos, Welsch Emil, Benkő Ferencz, Wolf György, Freyberger Pál, Harsányi István, Havas Sándor. — A 150 méter távolságu czéltáblán: Benkő Ferencz, Welsch Emil, Freyberger Pál, Wolf György, Arnold Róbert, Némay Antal, Jelenik Antal, Matheidesz Dániel, Havas Sándor.

Litschauer József. — A vadász-czéltáblán a nyulra: Matheidesz Dániel, Harsányi István, Havas Sándor; a szarvasra: Harsányi István, Habicht Károly. — A pisztoly-czéltáblán mélylövészeknél: Molnár Béla, Wolf György, Axamély Lajos, Detsinyi Gusztáv, Jaritz András, Mihályi Ferencz; ugyanitt találó díjakat: Axamély Lajos, Molnár Béla, Harsányi István, Detsinyi Gusztáv, Jaritz András, Wolf György. Hölgy-díjakat: Welsch Emilné, Benkő Ferenczné, Jaritz Andrásné. — Molnár Béla orsz. képviselő nyereményeit a II. kerület kolerás betegeknek ajándékozta.

* Sigmund József a hideg téli saison küszöbén melegen ajánlja üzlete (Budapest, IV., Városház-utca 2-4) megtekintését a sportsmaneknek és családjainak.

TÜZOLTÓ SPORT.

Az alcuthi tűzoltó-egylet tiz éves jubileuma. Most tiz éve, hogy Alcuthon a tűzoltó-egylet József főherceg védnöksége és főparancsnoksága alatt megalakult s e tizéves fennállás jubileumát ülték meg vasárnap Alcuthon. A jubileumi ünnep, szentmisével kezdődött, melyben József főherceggel élükön, az összes alcuthi és pusztai tűzoltók valláskülömbőség nélkül részt vettek. Mise után a tűzoltók a kastélytemplom előtti téren sorakoztak s itt üdvözölték Alcuth, Tabajd és Dobox községek nevében a főherceget, József főherceg az üdvözölő beszédekre külön-külön válaszolt s beszédeiben buzdította a tűzoltókat, hogy távolabbra is gyakorolják a felebaráti szeretetnek ezt a nemét; ő maga részéről soha meg nem szűnik az intézményt segíyezni. József főherceg az üdvözölő szónokok mindegyikével kezet fogott. Ezután következett a szolgálati érme feltűzése ama tizenkét tűzoltó mellére, a ki az alcuthi tűzoltóság megalapítása óta tagjai az egyesületnek. Az érmeket József főherceg tűzte a jubilánus tűzoltók mellére. Ezután a tűzoltócsapat a főherceg előtt elvonulva, a gyakorlótérre indult, mely erre az alkalomra diadalkapuvál és zászlóval volt felszítve. A gyakorlótéren százhusz területük ebéd volt. Ebéd után diszgyakorlat volt, melyet József főherceg családja is végig nézett.

A SPORTVILÁGBÓL.

Vadászaton.

Erdész: Miért nem lőtt arra a nyulra? Hiszen egészen maga mellett futott el.

Kocavadász: Ej, hiszen ha eltalálom, akkor sem hiszik el, hogy én lőttem; hát inkább hadd éljen szegény állat.

Kiránduláson.

Vezető: Ez a vár már hatszáz éves.

Turista: Manapság nem építenek ilyen régi várakat.

Bécs-berlini távlovaglás.

Bécsben beszélget két ur a versenylvaglásról.

— El sem hiszi, mennyire örülök ennek a versenynek.

— Már miért örül?

— Mert lóhusereskedő vagyok.

Időszerű definíciók.

Mi Starhemberg Vilmos gr. győzelme?

Lóhálálába való sietés.

Lelkesedés.

Berlinben egy úr megragadja Miklós huszárfőhadnagyot.

— Uram! Adjon egy autogrammot.

— Bocsánat, elvből nem adok.

— Fényképet adjon hát.

— Nincs.

— Névjegyet.

— Minek az önnek?

— Akkor hát engedje meg legalább a lovának, hogy a tyúkszememre hágjon, mert maradandó benyomást akarok a mai napról.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban
József-körut 5. sz.

Epilepsia (nehézkór)

visszaesés nélkül gyógyítható.
A tudomány eine csodás sikere ezer és ezer alkalommal bebizonyult.

Bővebb értesítést ad a kellő levélpóstabélyeg beküldése mellett,

„Office Sanitas“ Paris
30. Fauburg Montmartre.

BOKELBERG EDE

okleveles tornatanár.

Budapesten, VIII. kerépesi-ut 9.

Elvállal tornaszerek készítését és tornacsarnokok berendezését. Hazai ipar. A tornaszerek alakja és ára nm. közökt. miniszterium által vannak jóváhagyva. Több bel- és külföldi kiállításokon oklevéllel és éremmel kitüntetve, Néhai Rudolf trónörökös, József főherczeg szállítója.

Torna- és sportcikkék főraktára

Lawn-Tennis és valamennyi angol labdajátékokhoz szükséges eszközök; véloczipédek, cocus ugrószőnyegek, permetező, sport és tornaöltözetek, versenydíjak, koszorúk stb. legutányszabban szolgáltatnak.

(1893 január havában megjelenik nagy képes árjegyzékem melyet mindenkinek kívánatra beküldök.)

Berendezett, 1891. végéig 36 állami középiskola és tanítóképző, 8 leányiskola tornatermet, 3 katonai tornatermet, 31 nyári tornahelyiséget és 2 játszóteret; végre eleget tett számos egylet megrendelésének.

Bővebb felvilágosítást irodámban (VIII. Kerépesi-ut 9.) Levélbeli megbízások legpontosabban elintéztetnek.

Aranyérmek, diszkereszt és diszoklavél.

A gróf Esterházy Géza-féle COGNAC

orvosi tekintélyek által ajánlva, felette kellemesen és jól ízlik, minőség tekintetében bármelyik francia gyártmányul versenyezhet, — ára pedig sokkal olcsóbb.

KÜLÖNLEGESÉG.

COGNAC

mindenütt kapható.

A mi cognacunk tiszta borból van finomítva, minden idegen anyag hozzájárulása nélkül, miért is járványos betegségeknél kitűnő eredményt használhatik

központi iroda:

Budapest, külső váci-ut 23.

A gr. Esterházy-féle cognac-gyár igazgatósága

ANGYALFÖLD.

A forgalomban lévő valódi francia cognacokkal vélekedhetik.
Szeretők véleménye:

Lipese, Bordeaux, Nizza, Páris és Berlin.

FÖLDES Y L.

puskaműves Budapest, Muzeum-körut 9 szám.

ajánlja jó hírnevű

fegyvereit

kezesség mellett, továbbá mindennemű revolve-
reket és teljes vadászfelszereléseket.

Árjegyzékek kívánatra ingyen küldetnek, javítások legolcsóbban számítatnak.

KARLSBADI
cipő-külön-
legességek.

Kajári
Dezső

Budapest, Dorottya-utca 8. szám a.

Ajánlja legdusabb választékban

férfi-, női- és gyermek-cipő-áruit
az őszi idényre

a legolcsóbb árak mellett. — Különös Agyelemmel
regatta-, velocipédező-, turista és hegymászó
tornaczipőket, vadász csizmákat

mindennemű bőr- és vászonból urak, hölgyek és gyermekek részére
ugymint: tisztli cipők, galoschnik vagy gumli cipők,
ugy szinte vízmentes cipőket és kényes lábra kü-
lönlegességeket nagy választékban raktáron tart.

Vidéki megrendelések mérték vagy minta-cipő szerint leggyorsabban cszközöltetnek.

Alapított

1850. évben

Ö Felsége a király legma- Minden verseny alkalmá-
gasabb személyes elisme- val legelső érmekek ki-
rése! tüntetett!

Cs. és kir. szabad. Chemiatechnikai labororium, hectograf, gummiáru és
KAUTSCHUK BÉLYEGZŐ-GYÁR

ermültani és véső műintézet mindennemű irodai szükségletek gyára
vegyész **TINTNER J. E.** mérnök

A felsőbb kir. család több tagjának, ugyszint a legmagasabb bel-
külhoni hatóságok, előjáróságok, intézetek stb. szállítója.
Budapest, Kígyóter 2. szám. — Bécs, V. Krongasse 6,
saját házában.

Pályázat.

A szarajevói főgymnáziumon az ujonnan szervezett tornatanitói állás betöltendő.

Ezen állás, mely egyelőre ideiglenes minőségben tölthetik be, 800 frtnyi évi fizetéssel, 200 frtnyi lakpénzzel és 200 frtnyi pótlékkal, összesen tehát (1200) egyezerkétszáz forint javadalmazással és a X. rangosztályba való beosztással van összekötve.

Megjegyeztetik, hogy a kinevezendő tornatanitót a tornatanitást a szarajevói tanítóképezdén is köteles ellátni.

Az ezen állásért pályázóknak ki kell mutatniok, hogy képesített középiskolai tornatanitók és kérvényükben nyelvismereleiket is fel kell sorolniok. Minden esetre megkívántatik egy szláv nyelvben való jártasság.

A pályázati kérvények, melyekhez hatósági orvos által kiállított egészségi bizonyítvány is csatolandó ivenkint 40 kros bosnyák bélyeggel, a mellékletek pedig 10 kros bosnyák bélyeggel, vagy bosnyák bélyeg helyett a megfelelő pénzüsszeggel ellátva az alulírt országos kormányhoz legkésőbb f. évi november hó 12-ig nyújtandók be.

Szarajevo, 1892 október hó 1-én.

Bosznia és Hercegovina országos kormánya.

Tiszta vér az egészség!

Titkos betegségek, sömör, kiütések, halványosság, általános lankadság, gyöngeség ellúnnak, egészséges vér mellett. Biztosítjuk a gyökeres eredményt. a mi módszerünk használata mellett.

Tudakozódásoknál válaszbélyegek melléklendők.

„Office Sanitas“ Paris

30 Fauborg Montmartre.

Minden létező cigarettapapírok között a legtökéletesebb és felülmulhatlan, valódi francia

szivarkapapíros:
Le GLORIA

Joseph Bardou & Fils-től

Perpignan és Párisban.

60 nagy arany érem, 16 nagy díszokmány, 20 „Hors Concours“ okmány.

Hüvely-különlegességek: „Le Gloria“ és „Vrai Goudron“.

Kaphatók minden norinbergi és papír-nagykereskedésben, valamint minden dohány- és szivar-tözsdeben.

Sportkedvelők figyelmébe!

Kirchknopf és Ádám cég,

Budapest, IV. ker., Ferencziek-terő 9. szám,

állandóan dús raktárt tart: Lawn-tennis ingekből (turista-ing) Torna-lug, csikos és egyszínű, valamint kurtka és hosszú ujjakkal. Férfi-övek. Utazó-sapkák. Izzadásgöllen-ingek és nadrágok. Főraktár: „Jaeger“ tanár gyapjú-ruházati cikkek, nemkülönbön „Kucipp“ plébános úr által előírt egészségi-lehérneműkből is. — Ez utóbbit mindenkinek ajánlani nem mulaszthatjuk el, főleg akkor, ha idegességétől megmenekülni akar. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközölnének.

Előfizetési díj:

Negyedévre 1 frt
Félévre 2 frt
Egész évre 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség

és

kiadóhivatal

Budapest, József-körut
5. szám.Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Az „Achilles“ Sport-Egylet, az „Aradi Korcs-Egylet, „Magy. Testgyakorlók köre“ a „Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Bpesti, hegyvidéki turista-Egylet,“ a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet,“ a „Budapesti Torna-Egylet,“ a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Debreczen-Torna-Egylet,“ az „Egyetemi Athletikai Club,“ „Első Magyar Vivó-Egylet,“ az „Érsekújvári Vivó- és Torna-Egyesület,“ a „Fertői Csónakázó-Társaság,“ a „Győri Csónakázó-Egyesület,“ a „Kassai Korcsolyázó-Egylet,“ a „Kolozsvári Athletikai Club,“ a Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet,“ a „Föv. Vivó-Club,“ a „Körmenői Athletikai Club,“ a Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet,“ a „Magyar-Ovári Torna- és Vivó-Egylet,“ a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet,“ a „Makói Torna-Egylet,“ a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Lévai Torna- és Vivó-Egylet,“ a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Maros-Vásárh. Torna-Egyl,“ a „N. Bányai Torna és Korcsolyázó-Egylet,“ Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,“ a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nemzeti Hajós-Egylet,“ a Neptun Budapesti Evező-Egylet,“ az „Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,“ az „Ó-Budai Torna-Egylet,“ a „Pécsi Athletikai Club,“ a „Pozsonyi Hajós-Egylet,“ a „Pozsonyi Torna-Egylet,“ a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet,“ a „Sátoralja Újhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Selmeczi Akadémiai Athleta-Club,“ a „Soproni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szabadkai torna-Egylet,“ a „Szarvas Korcsolyázó-Kör,“ a „Szegedi Csónakázó-Egylet,“ a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szegedi Torna-Egylet,“ a „Szekely-Udvarhely Korcsolyázó-Egylet,“ a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet,“ a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet,“ és az „Újvidéki kerékpár- (Bicyeli Egyesület,“ a „Pápai korcsolya-egylet,“ a „Torontáli korcsolyázó- és hajós-egylet,“ „Szegedi Kerékpár-egyesület,“ „Veszprémi torna-egylet,“ „Tordai korcsolyázó-egylet,“ „Budapesti Torna-Club,“ „Zsombolyai atletikai club,“ a „Szászvárosi atletikai club,“ a „Szolnoki korcsolyázó-egylet,“ a „Budapesti polgári lövészegylet,“ „Sportkedvelők köre“

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

TORNA.

Országos tornaversenyek 1893-ban.

Az 1893-iki orsz. tornaversenyek rendező bizottsága Berzeviczy Albert államtitkár elnökle alatt ülést tartott, melyen jelen voltak: Markusovszky, Klamarik és Leövey miniszteri tanácsosok, Lévai osztálytanácsos, Hegedűs Sándor, Fodor József egyet. tanár, Porzsolt Jenő és Kálmán, Fináczy és Szuppan igazgatók, dr. Gerenday György, dr. Hertelendy László, Jenny Antal, dr. Téry Ödön s Szedlacek, Zsingor, Oherolly tornatanárok. A jövő évben tartandó tornaversenyek programját állapította meg az ülés s a tárgyalás alapját a Kun Gyula fővárosi tanácsos által készített tervezet képezte, melyet a bizottság módosításokkal fogadott el. A jövő évi versenyek is az eddigi versenyek keretében mozognak, azzal a különbséggel, hogy a tornászati rendgyakorlatok mint külön mutatvány, vagy verseny-pont nem szerepelnek s versenyek csupán a szabad és a katonai rendgyakorlatokból, a szertornázásból, továbbá a futás, ugrás, mászás, birkozás, súlydobás és gerelyvetésből lesznek. A játékok is fölvetették a programba, de e téren verseny egyelőre nem lesz. A programm részletes kidolgozására albizottság küldetett ki, melynek tagjai Szuppan Vilmos elnökle alatt Porzsolt Jenő, Zsingor Mihály, Oberolly János, Szedlacek Lajos, dr. Ottó József, dr. Dollinger Gyula.

Az ugrásról.

A testgyakorlatok egyik divatosabbjáról, az ugrásról akarok néhány sorban megemlékezni. E tornagyakorlatot ugyan mindnyájan ismerjük, de az abban elért eredményeket és kivételének módjait nagyon kevesen tudják. Sokat hallunk, olvasunk különösen az utóbbi években a tornáról, az egyes gyakorlatokban elért ered-

ményekről s esetleg szó lévén róluk, sokan mintaképül a régi görögöket hozzák elénk, mint olyanokat, kiknek a tornagyakorlatait, de különösen az ugrás nagyságában elért eredményeit, a mai modern tornászok és athléták alig érhetik utól. Pedig ez téves állítás! A németek, de különösen az angolok, kik sokat és szakszakszerűleg foglalkoznak a torna és atletikával, összehasonlították a régiek versenyeredményeit a modern eredményekkel s egyhangulag kimondották, hogy a modern, illetőleg újkori verseny eredményei, ami az erőt, kitartást, ügyességet és gyorsaságot illeti, felülmulják az ó és középkoréit! — Ugrani többféleképp lehet: helyből vagy rohammal távolba, magasba, mélybe, távmagasba és távmélybe. Segédeszközül használhatunk ugró-, roham- vagy rugó-deszkát, gyűrűhintát, súlyzót (a kezekben) vagy pedig rudat.

Vegyük az ugrások legegyszerűbbikét a távugrást roham azaz neki futás nélkül, ennél rendszeren páros láb-bal ugrunk el. E gyakorlatot a tornász világban ritkán üzik azért, mivel az e módon átugorható távolság nagyon csekély ahhoz képest, a mit már csak némi roham segítségével is megugorhatunk. S ha netán az életben; fordul elő oly eset, mikor ugranunk kell, rendszeren van egy kis helyünk, a hol rohammal ugorhatunk.

Nem lesz talán érdektelen megismerni azt az eredményt, a mit külföldön (Angol- és Német-országban) a helyből való ugrásban (deszka nélkül) elérték, Duckworth J. 1889-ben 3.36 m-t ugrott. Ford. M. W. 1884-ben 3.25 méternyire ugrott. Szintén helyből ugorva két rögtön egymás után következő ugrással, Hendricks S. A. 1876-ban 6.5 m. Három egymásutáni ugrással Lawton M. L. 1876-ban 10.89 m. s a professionista Darley Joe 1891-ben 10.94 m. távolba ugrott.

A távolba ugrás rohammal nálunk még a legutóbbi időig deszkával történt, ami elég helytelen, mert ha az életben oly körülmények közzé jutunk, hogy ugranunk kell, akkor alig fog ottan ugródeszka állani rendelkezésünkre. Kövessük tehát az angol tornászokat és athlétá-

kat, akik már régen deszka nélkül ugranak úgy távolba mint magasba. Nem csak hogy természetesebb úgy az ugrás. hanem a szemmértéket is rendkívül gyakoroljuk vele. mert rohammal ugorva ügyelnünk kell ama pontra melyről a legelőnyösebben ugorhatunk el.

Rohammal deszka nélkül ugorva, a távolságot az elugrás pontjától számítják a leugrás helyéig (a hátrább eső láb sarknyoma). Az eddig elért legjobb eredmény a távugrásban (deszka nélkül) a németeknél 1891-ben Goetz E. 6.50 m. ugrása; az angol és amerikai tornászok közt Dawin P. 1891-ben 6.99 m., Ford. M. W. 1886-ban 7.09 m.

Lássuk most a régieket. Az ókor népei közt a gimnasztikában leginkább a görögök tűnnek ki. Köztük Phayllos és Chionis. Phayllos 55 görög lábat, Chionis 52 görög lábat ugrott. Csakhogy ezt nem közönségesen ugorva tették, hanem vagy lejtős talajon lefelé ugrottak, vagy pedig, ami valószínűbb, 3 egymás után következő ugrást csináltak, ezek közül az első ugrást rohammal tették, a másik kettőt közvetlenül utána roham nélkül. Nagyon sokat vitatkoztak a felett, hogy a két mód melyikével ugrottak a görögök, s e vitának, melyben angol, német és újgörög szakemberek vettek részt, eredménye az volt, hogy majdnem egyhangulag kimondták, hogy Phayllos és Chionis a hármas ugrással röpitették magukat oly mesés távolságra.

Most már csak az a kérdés, valyon mily hosszú volt az ő mérték egységük, a görög láb? Meglehet hogy minden ugró a saját lábát vette mértékül és lelépkedte az általa megugrott távolságot!

Ha most p. o. a lábat 25 czm. vagy 28 czm.-nek veszem, mely utóbbi mérték már magas emberek láb hosszának telet meg; akkor 25 czm.-rel véve 55 görög láb = 13 méter 75 czm., 52 görög láb = 13.; és 28 czm.-t véve alapul 55 görög láb = 15 m. 40 cm., 52 görög láb pedig 14 m. 56 cm. De az is meglehet, hogy a távolságot a Stadiónnal mérték, akkor egy görög lábat 32.05 méterben kellene megállapítanunk, vagyis az átugrott távolság Phayllosnál 17 méter 63 cm., Chionisnál 16 m. 67 cm. Ha az előbbi feltétel valószínűbbnek látszik, azért az utóbbi még nem lehetetlen, ha tekintetbe vesszük ama körülményt, hogy e két görög tornász már valószínűleg kora ifjuságától fogva gyakorolta az ugrás mesterségét. Ha pedig a Phayllos ugrását úgy képzeljük, hogy az átugrott távolságot a láb hosszával mérték, akkor az elért eredményt a modern angol hármas ugrással (running, hop, step and jump) bár kivitelezésükkel sokkal nehezebb, mint a görög hármas ugrásé (melyhez segítségül még súlyzó is használtak), a német, angol és amerikai tornászok ugrásai tulszárnyalták. Egy német amerikai tornász 1890-ben 13m. 67cm., Daly J. E. 1873-ban 13m. 81cm. s a professzionista Joung 1861-ben 15m. 02cm.-t ugrott. Ugyane gyakorlatnál, de roham nélkül, Ford M. W. 1883-ban 8.9 méterre ugrik, de ámbár Ford a világon eddig létezett ugrók között talán a legkitűnőbb, mégis a nálánál sokkal gyengébb ugró Lawton, görög hármas ugrással helyből 10 m. 89 czm.-t ugrott, tehát körülbelül 2 méterrel többet ebből láthatjuk, hogy a görög hármas ugrás tovább szállítja az embert, mint az angol. Ha pedig azt az esetet vesszük, hogy Phayllos a híres ugrást lejtős talajon lefelé tette, akkor ez az ugrás valószínűleg gyermekek kísérletezéséé ama mesés nagyságu ugrásokhoz képest, a miket a norvég „Ski”-vel (hócipővel) produkálnak. A norvég hócipős nyilsebesen csuszik egy meredélyen alá, s a végén páros lábbal elrugaszkodva

10—15 méter távolba röpül s az elugrási ponttól 2—6 méterrel alantabb a lágy hóba esik. A legkiválóbb ugrást Sondre Auersen Nordheim tette Christiániában, a ki 25 méter távolba ugrott s egy izben 30 méter magas szikláról ugrott le ily módon! Ime, mily óriási ugrás ez. Csakhogy ily eredményeknél nézzük egyuttal mindig a módot és eszközöket. Ez az ugrás semmivel sem mutat nagyobb ugró erőre, mint a görög Phayllosé, aki 55 görög lábat ugrik, vagy különbet mint Daly-é, ki az angol hármas ugrással 13 m. 81 czméterre szokik, vagy Ford-énál, aki rohammal vízszintes talajon minden segédeszközt mellőzve, 7 m. 09 czméterre röpíti magát.

Mínthogy a magas ugrásra vonatkozólag az ókorból semmi sem maradt ránk, csak az uj korban elért eredményekről akarok említést tenni.

A legjobb eredményeket az angol és német tornászok mutatják fel, kiknek sok olyan tornászuk van, a kik a saját magasságukat megugorják. A németek közül deszkával ugorva (a deszka magasságát leszámítva) Hueppe 1873-ban 1.86 m., Heuerle 1.80 m., deszka nélkül Hueppe 1873-ban 1.84 m., Stammwitz 1.80 m.; az angol athleták közül 1887-ben Page 1.93 m P. Dawin 1.90 m. A professzionista athleták közt Darley, Joe 1892-ben 1.95 m.-t ugrott.

A helyből való magas ugrásnál roham nélkül Sorem 1.55 m.-t s a professzionista Johnson E. W. 1.60 m.-t ugrott.

A távmagas ugrásban a régi rómaiak nagyon megcsodálták Teutobochot, a ki állítólag hat germán lovat ugrott keresztül; ennél csak az a megjegyzésünk, hogy a régi germánok lovai oly aprók voltak, mint a mi erdélyi lovaink, úgy hogy ezeket a rómaiak nem használhatták lovasságuk számára. 1799-ben Iréland 9 lovón keresztül ugrik a földről elugorva; Darley Joe 1891-ben 5 ponnyn, Hueppe az utcán két felkantározott észak-német lovat ugrott át 1873-ban.

A rudugrás Belgiumban van nagyon elterjedve a földmives nép között, a földeken keresztül futó sok öntöző csatorna miatt. Érdekes őket látni, mikor ünnepnapon templomba mennek a városba, vagy faluba, miképpen ugrál ifju és öreg a rud segélyével az árkokon keresztül. Az angol és német tornászok között rúddal már többen ugortak a magasba 3 métert, a legjobb ugrást Roy T. tette, a ki 3 m. 46 cm. magasat ugrott.

Távolba ugrásnál rúddal nem sokat érünk el, a legjobb ugrást 1879-ben Witherbeé tette 6 m. 75 cm. távolba.

Van azután az ugrásnak még egy neme, mikor az akadályt egy vagy mind a két kéz segélyével ugorjuk át. (Voltigirozás.) E módon egy kéz segélyével Ford 1 m. 64 cm. magas palánkon vetődött át; két kéz segélyével 2 m. 22 cm.-t ugrott Atkinson.

Ezekből az adatokból világosan kitűnik, hogy a modern kor tornásza s athletái semmiképp sem állnak a görög gimnasztikusok mögött, sőt a felhozott hiteles adatok azt bizonyítják, hogy azok jobb eredményeket tudnak felmutatni, mint az ő vagy középkor tornásza!

C. F.

Klauber Izidor a Magyar testgyakorlók körének buzgó tagja jelenleg Londonban tartózkodik, hol beiratkozott a német tornaegyletbe, melynek körülbelül 1000 tagja van. Hazánkba a távolból sem felejtkezett meg a testgyakorlók köréről s Porzolt Gyula elnökhöz intézett levelében kijelentette, hogy az egylet sportszerű megbízásaiban készséggel jár el.

A nagykanizsai tornaegylet, mely már negyedszázados fennállásának küszöbén áll, új életre ébredt s az utolsó évekbeni tétlensége után a folyó évben ujult erővel kezdi meg

működését. Legujabban a vivást is rendszeresítette és pedig nem ideiglenesen, mint a hogy eddig szokásban volt egyes fővárosi vívómesterek vendégszereplése által, hanem elvileg fölvételeit a vivás az egyes működési programjába s már is vívószerk is szereztettek be a tagok rendelkezésére. A téli idényt a torna-egylet ez évben is társasvacsorával nyitotta meg okt. 31-ikén. Az estély kedélyességét Simou Gábor egy. elnök és Rosenfeld Lajos talpra esett felköszöntői nagyban fokozták.

KORCSOLYÁZÁS.

Egy év a Budapesti korcsolyázó-egylet történetéből.

(A közgyűlés elé terjesztett évi jelentés.)

Huszonharmadik egyleti évünk végén van szerencsénk az 1891/92-ik évadra vonatkozó zárszámadásokat valamint a vagyonmérleget a szokásos felvett évkönyveinkbe foglalandó kimutatásokkal együtt a közgyűlés elé terjeszteni.

A zárszámadások 13947 frt 10 kr. egyenleget mutatnak ki, vagyis folyó szeptember 30-án egyleti pénzkészletként 13947 frt 10 krunk van takarékpénztári betétben, a törlesztési alapon kívül.

A mult év készpénzmaradványa csak 9997 frt 16 kr. volt, úgy hogy az idej megtakarítás közel 4000 frttal haladja meg a mult évi egyenleget.

Ha e mellett tekintetbe vesszük azt, hogy a csarnok javítási költségeire ez idén 3689 frt 72 krt adtunk ki, míg a mult évben e czímen a zárszámadások csak 1304 frt 34 krt tüntetnek fel, úgy bizvást állíthatjuk, hogy kedvező eredményre zártuk be a mult évi számadásokat és hogy azon takarékossgot melynek szüksegességét a tavalyi jelentésünkben kiemeltük, nem tévesztettük el szem elől.

A csarnok-javítási költségek czímén felmerült nagyobb kiadások elkerülhetők nem voltak, mert a városligeti nagy csarnok menyezet gerenda átalakítása, illetve azoknak vastraversekkel és oszlopokkal való kicserélése, mire magunkat a fővárossal szemben már évek előtt köteleztük, továbbra elhalasztható nem volt.

A forgalmi kimutatás azonban a mult évhez képest tetemes csökkenést mutat, mert míg 1890/91-ik évadban összesen 78 korcsolyázó nap volt, az idén csak 32-szer nyithattuk meg a pályát daczára annak, hogy az első korcsolyázási nap már december 22-re, az utolsó pedig február 20 ára esett. Reméljük, hogy a tavalyi évvel nem kezdődött ismét az enyhe teleknek cyclusa, bár a forgalom kimutatás nyújtotta statisztikai adatok szerint több évi hideg tél után rendszeren több évi enyhe tél következett.

Az elmúlt évad ezen szeszélyes időjárása volt az oka annak is, hogy a tavaly ismét sikerrel megkezdett versenyeket el kellett ejtenünk, daczára, hogy annak programja már ki volt dolgozva s a versenyek már ki is irattak.

Részt vett azonban egyletünk a bécsi nemzetközi versenyen és nagy örömrökre szolgál, hogy a versenyre jelentkezett egyleti tagjaink közül Földváry Tibor a második díjat nyerte el, míg Ehrlich János a bíráló bizottság tagjává választatott meg.

Tagjainknak száma az idén is megközelíti a 4000-et és az egyletünk iránt tanusított folytonos érdeklődés a jégpályákon folyó pezsgő élet és jókedv az idén sem maradt el a többi évek mögött s évről-évre jobban meggyökeredzett a főváros társaságában azon meggyőződés

hogy egyletünk a társadalmi életben pótolhatatlan helyet foglalt el.

A választmány ennek teljes tudatában s töle telhetőleg mindent elkövet, hogy a tagok igényei kielégítsenek és hogy úgy a tagok, mint a vendégek kedvelt sportjukat mennél többször, mennél tovább élvezhessék.

Attérve választmányunk beléletére, jelentjük, hogy az 1891. október hó 31-én tartott közgyűlésen megválasztott új választmányi tagokkal kiegészített választmány 1891. november hó 6-án tartott alakuló gyűlésén egyhangulag megválasztotta igazgatóvá Stuller László urat, igazgató-helyettesé dr. Hegedüs Kálmán urat, pénztárnokká Benke Gyula urat, titkárrá dr. Nagy Jenő urat, szertárnokká Kajlinger Mihály urat, a póttagok közül pedig rendes választmányi tagokul behivta Szentgyörgyi Imre és Zsedényi urakat.

Kilépnek ellenben a választmány kebeléből ezúttal dr. Hegedüs Kálmán, Hoffman Győző, Hoffman Sándor, Jankovich István, Jális Ferencz, Luczenbacher Miklós, Quentzer Henrik, Stuller László, gróf Széchenyi Béla, Zsedényi Béla, kik azonban az alapszabályok értelmében újból megválaszthatók.

a Budapesti Korcsolyázó-Egylet választmánya.

Budapesti korcsolyázó-egylet.

A magyarországi korcsolyázás élén álló Budapesti korcsolyázó egylet a tél közeledtével már megkezdette működését, példát adván ezzel is hazai korcsolyázó egyleteinknek. Mint az alábbiakból kitűnik, e derek egylet folytonos emelkedésben van, tagjai szaporodnak s vagyoni helyzete is javul.

Október 29-ikén délután tartotta meg évi közgyűlését Stuller László igazgató elnökle alatt. Az igazgató a beteg Busbach Péter elnököt helyettesítette. Az egyleti tagok száma ismét szaporodott s már megközelíti a 4000-et. Az egyleti év mérlege 30.149 frt bevételt és 26.199 frt kiadást tüntet fel. Az egyesületi vagyon 51.530 frt. A jelentést a közgyűlés tudomásul vette s köszönetet szavazott a tisztviselőknak buzgó működésükért.

A választmányból sorrend szerint kilépett dr. Hegedüs Kálmán, Hoffmann Győző, Hoffmann Sándor, Jankovich István, Jális Ferencz, Luczenbacher Miklós, Quentzer Henrik, Stuller László, gróf Széchenyi Béla és Zsedényi Béla tagokat újra megválasztották. Póttagokul megválasztattak: Ehrlich János (33 szavazattal), dr. Karácsonyi Jenő (19 sz.), Návay Aladár (18 sz.), Preysz Gusztáv (20 sz.), Vámosy Zoltán (17 szavattal).

A választmány nov. 6-ikán tartott ülést Busbach Péter elnökle alatt. Az egyesületet felszólították egy európai korcsolyázó szövetség megalakításához való csatlakozásra, mely üléseit a nyáron Scheweningenben tartván, azokon a választmányt Stuller László igazgató képviselte. A szövetség főfeladata: a jég sport versenyeit egész Európában egyöntetűen rendezni és az országoként rendezendő bájnokversenyek föltételeit szabályozni.

November 12-ikén még egy ülést tartott a választmány. Busbach Péter elnökle alatt. Megválasztották igazgatónak dr. Darányi Kálmánt, helyettes igazgatónak Szentgyörgyi Imrét, titkárnak dr. Küffer Bélát, pénztárnoknak Benke Gyulát, ellenőrnek Hoffmann Sándort,

szerlárnoknak *Kajlinger Mihályt*. Targyalta a választmány az ujjaalakítandó és kibővítendő korcsolyacsarnok terveit. Az eddigi városligeti nagy csarnok is szűknek bizonyult a négyezeren felül levő tagok számára. Az új csarnok helyiségei a legnagyobb kényelemre való tekintettel lesznek berendezve és költségei 80,000 frtra ruagnak.

Győri korcsolyázó-egylet. Győrből írják: A tél — semmi kétség immár — közeledik Erre vall a korcsolyázó egylet megalakulása. Vasárnap délelőtt tartotta alakuló közgyűlését Angyal Armand elnöke alatt. A közgyűlés tudomásul vette az elnöki jelentést, mely számot ad arról, hogy daczára a kedvezőtlen körülményeknek, az egylet virágzik. Sajnálattal nyugodott meg továbbá a közgyűlés szeretett elnökének Batthyány Lajosnak távozásáról s az alakuláskor helyére gróf L a s z b e r g Rezső főispánt választotta közfelkiáltással és küldöttség által hívta meg a gyűlés további vezetésére. A pénztárnoki jelentés szerint az egyletnek 826 frt vagyona van. A megérkező elnök vezetése alatt azután a közgyűlés megalakította az egylet tisztikarát és választmányát a következőleg: Elnök: dr. Angyal Armand. Jegyző: dr. Németh Károly. Pénztárnok: Brujmann Samu. Ügyész: dr. Korn János. Th. örökös jégmester: Hets Antal. Művezetők: Limbeck Sándor és Szabó István. Választmány: Zechmeister Károly plgm. Mihalkovits Tivadar, Fabiny Gusztáv, Szabó József, Kuntz Jenő, Kautz Gyula, Veöreös Bódi, Mihályfy Ferencz. Számvizsgáló bizottság: Winkler József, Huszár Béla, Stirling Kálmán. Ezután a választmány tartott ülést az egyleti pavillon ügyében.

A korcsolya egylet Veszprémben már is mozgolódik, jóllehet még a korcsolyák a sutban hevernek s az enyhé őszi idő eloszlatja a legvérmesebb reményeket. Saját pénztára javára a vármegye-ház nagyertermében táncvizsgálommal egybekötött thea estélyt rendez, remélve, hogy a mulatságra csak megjön a jó idő, mely a közönséges ember fiának »szudar,« a korcsolyázónak »finom.« A püspökertben levő jégpályát már javítják is.

ATHLETIKA.

A „M. A. C.“ házi versenye. A magyar atletikai club választmánya dr. Gerenday György elnöke alatt tartott ülésében elhatározta, hogy december 11-ikén d. u. 5 órakor házi viadalt tart, melyre vendégeül meghívja a Nemzeti tornaegylet, a Budai tornaegylet, a Torna club és a Magyar testgyakorlók köre tagjait.

Athléta-bál. A M. A. C. javára rendezendő athléta-bál február 1-én lesz; a választmány az előleges intézkedések megtételére Dr. Székely György elnöke alatt Kubik Bandi, Balogh Dezső és Dáni Nándor urakat küldte ki.

„A Magyar testgyakorlók köre“ okt. 30-án vasárnap tartotta meg az idei nagyszabású országúti versenyét Budapest és Hatvan között. A felázott és ujonnan kavicszott ut daczára, szép recordokat értek el a győztesek.

I. Célverseny (60 kilométer) record 6-óra = ha a táv akár futva akár járva ezen időn belül megtételek, úgy az I-ső arany érmet és hat órán belül beérkezők ezüst érmet nyernek és kik 7 órán belül érkeznek be bronz éremmel díjaztatnak.

7 nevező közül indultak hárman: Réthy Pál a M. A. C. tagja, Beszedits Iván és Fabiny János a M. T. K. tagjai. Az elindulás után a vezetést mindjárt Réthy Pál vette át, utána 1 kilométernyi távolságnyra Beszedits Iván futott és Fabiny János 500 méterrel hátrább, e sorrend egészen Gödöllőig megmaradt, ekkor a már teljesen kifáradt Réthy Pál kiált és a vezetést Beszedits Iván vette át, míg Fabiny János 2 kilométerrel hátrább jött. Kerepesnél már Fabiny János szintén kiált; így a célhoz a jelenlevő szépszámu hölgyközönség éljenzései között csak Beszedits Iván ért, a ki a távot 5 óra 58 p. alatt tette meg és így az egylet arany-érmét megnyerte.

II. Kerékpár-verseny (60 kilométer) mindennemű gépnek; record 2 óra 40 p.; ha a táv ezen időn belül tételik meg, úgy tiszteletdíj és ezüst érem, ellenkezőleg ezüst érem; II-iknek bronz érem. Indultak hárman: Holló István és Halász József

a Hunnia Club tagjai, Grünwald Mór a M. T. K. tagja. A versenyzők Gödöllőig együtt maradtak, ahol Grünwald Mórnak gépe elromolyán a versenyt feladta, míg Holló István folyton vezetve 2 ó. 58¹/₂ p. alatt I-sőnek, Halász József pedig 2-iknek érkezett be.

Este bankett volt, a hol a verseny díjak kiosztattak.

A kapuvári atletikai klub torna- és vivógyakorlatait az idén is hetenkint kétszer, kedden és pénteken este 1/2 6—7 óráig fogja tartani a polg. iskola tornacsarnokában. Az első óra okt. 18-án volt.

Bécs-berlini távgyaloglás Berlinből távirják, hogy az ottani tornászok körében mozgalom indult meg egy május 1-én megtartandó német-osztrák bécs-berlini távgyaloglás rendezése iránt. A felhívást a berliniek legközelebb már közzéteszik.

Sigmund József a hideg téli saison küszöbén melegen ajánlja üzlete (Budapest, IV., Városház-utca 2—4) megtekintését a sportsmaneknek és családjaiknak.

VELOCIPÉDEZÉS.

A kolozsvári kerékpárosok versenye. Kolozsvárról írják: Október 9-én délelőtt volt az 50 kilométeres országúti verseny a »Felek« tetőről Maros-Ujvár piacáig Nyolczan vettek benne részt a K. K. E. tagjai közül. Kisérték műkedvelők is, nem versenyzők. Ezek közül Gámán Dezsőné említjük fel, ki nyalka módra üli meg paripáját. A versenyzők játszva futottak át az 50 kméteren, részint 2 óra alatt, részint 2 és fél óra alatt. Leginkább kijutott a dicsőség Bartha Gergelynek, a kerékpáros egylet kapitányának, ki az ő buffo gépével 1 óra 59 p. 45 mp. alatt hajtott be, egy kilométert átlag 2 perc s 23 mp. alatt téve meg, a mi országutakon ritka eredmény. A m.-ujvári hölgyek dija, egy fényes kávézó-szerszám, s az egylet ezüst érme jó kezekbe jutott hozzá. Mindjárt sorakozik melléje eredményben, dicsőségben és jutalomban Dunky Ferencz, ki bronzérmet és László József díjat, ugyancsak gazdag díjat rakott zsebre. László József m.-ujvári gyógyszerész, szintén egyleti tag volt mozgató lelke a versenynek. Díjas kitüntetésben részesültek még Káhl János, Bójthe József és Dunky Béla. Kitűnő kondícióban érkeztek be még dr. Laczkovits Gyula, Stampa Keresztély, mindnyájan új szerkezetű gépeken, végre legutolsó volt (2 óra 39 perc alatt) Borbély Gyurka, igaz, hogy phantastikus rozoga gépen, de avval az ép reménnyel indult, hogy az elsődíjat ő nyeri meg. És volt joga hozzá, mert ha a Bartha pneumatikus gumija szétpattan, a Dunkynak kereke kettétörik, Káhl megsebesül, Bójthe ideges lesz, dr. Laczkovics hascsikarást kap, Stampa a s kecsedi tóba borul még ha volna egy, az valóságos kolerába eshetnék: akkor ő valóban az első győztes lett volna.

LÓ-SPORT.

Az alsó-zsuki lóversenyek. Kolozsvárról írják hogy az erdélyrészi falkavadásztársaság nov. 4-ikén tartotta Alsó-Zsukon első nyilvános nagy lóversenyét, melyen az állami ménese is tekintélyes számban vettek részt. A versenyek pompásan sikerültek, bár az eső a pályát megromtotta. A közönséget különvonat vitte a lóversenyre, melyen Erdély arisztokráciája teljes számmal jelen volt. A verseny délelőtt kezdődött. Versenybírák voltak: gróf Bánffy György és Galgóczi Tivadar altábornagy; vitabírák: gróf Bánffy György, Galgóczi Tivadar és báró Vesselényi Béla. Pályafelügyelő Brandtner Gyula kapitány. Indítók: Bakó Ferencz és báró Szentkeresztly Béla. Az első verseny: a magyar lovaregylet dija 1000 frank. távolság 4000 méter. elsőnek érkezett Vesselényi Béla Helénája. — Azután következett angol fétvér állami ménék versenye, melyen két állami mén is részt vett, távolság 4000 méter. Elsőnek Aczél érkezett be. — A Mőlgyek díjában első volt Bethlen Károly gr. Végezze. — A keleti vérv állami ménék versenyében, melyen öt mén futott, elsőnek Sziglavay érkezett be. — A katonatisztek

akadályversenyében (1000 frank államdíj) első volt Máriássy Atilla kapitány Dobossa; Aubin Károly szélvész, mely elsőnek indult, elbukott. — A ponydíjban elsőnek érkezett Mikes Ármín Rózsikája. — A fogarasi állami mének versenyében, távolság 4000 méter, hat mén futott; első lett Nonius hétéves pej. — Végül az erdélyi díj futamában első volt Bethlen Károly gr. Hollója.

CSÓNAKÁZÁS.

Az alcsuthi csónakház.

(Képpel.)

A legszeretettebb főherceg alcsuthi parkjából közlünk egy képet: a csónakházat egy kis vitorlással együtt. József főherceg és családja tudvaleg mindenféle sportban jártasak s különösen Fiume melletti nyaralásuk alkalmával sokat szoktak vitorlázni az Adrián. E nemes paszsióznak közsönheti az alcsuthi park is, hogy vitorlás yachthoz és csónakházhoz jutott. A főhercegi család és vendégei így alcsuthi birtokukon is üzhetik a csónakázás sportját.

Az alcsuthi csónakház

VADÁSZAT.

Hubertus napja Alsó-Zsukon. Az erdélyi falkavadász társaság nov. 5-ikén pompásan sikerült Hubertus-napi mulatságot rendezett Alsó-Zsukon. A mulatságnak nagyszerű idő kedvezett. Kolozsvárról hosszú kocsisor szállította a társaságot Alsó-Zsukra; ott volt az erdélyi arisztokrácia színe-java, közte a sok gyönyörű szép hölgy. Résztvettek a mulatságban gróf Béli Akosné főispánné és leányai Sónika és Emma grófnők,

P. Horváth Gáborné és leányai Gabriella és Ida, P. Horváth Kálmánné és leányai, gróf Teleki Lászlóné, Bakó Ferenczné, Montbach Sándorné, báró Feilitzsch Arthurné, gróf Wass Jenőné, Aubin Róza, gróf Bethlen Sarolta, Dobozi Sarolta, gróf Bethlen Timea, gróf Bánffy Katinka, gróf Bethlen Marie, gróf Bethlen Vilma, Montbach Róza, Sarolta és Emma. Tizenegy órakor a lovasok fellovagoltak a gyülekező helyre. Báró Wesselényi Béla falkanagy szép barna telivéren jelt adott az indulásra, mire megindult a vörösfrakkos csapat Választ felé a térségen Elöl a falkanagy, körülötte „a sebes falka” utána a két whip. Körülbelül száz lépésre hosszú csatavonalba a deli vadászlovak, harminczketten. — Körülbelül 10 percnyi „keresés” után hangzott az első „sche-hó” és pattant az első tapsi füles.

Az üldözött nyul Borsza felé menekült és így a néző közönség szemei elől eltűntek a vadászok tarka alakjai. A

nyul hosszú szép futam után lyukba bujt. A második futam „kil”-el végződött. Három órára vége volt a kitűnően sikerült vadászatnak, azután a Hubertus lakban fényes ebéd volt, melyet több szellemes felköszöntő fűszerezett. Estére a díszes társaság Kolozsvárra tért vissza, hol az uri kaszinóban kedélyesdiner volt.

A guthi Nimródok. A guthi vadásztársaság hajtóvadászatot rendezett Debreen város guthi erdőségében, főként vaddisznókra, farkasokra és rókákra. A vadászatban résztvettek: Biró Kálmán alezredes, Bolla Kálmán tábornok, Buday József, Bujanovich Ágoston ny. altábornagy, Buzás Elek, Kovássy Ferencz, Kovássy Kálmán, Rösszler Rikhard, Szögyény János, Szunyogh Sándor, Vecsey Imre sat. Közgyűlésüket a decemberi vadászattal egyidejűleg fogják tartatni.

Vadászat Sárdon. Somsich Andornál vadászat volt melyen jelen voltak többek közt: Tallián Gyula alispán, Dörner Zoltán kir.

törvényszéki elnök, Makfalvy Géza képviselő, s még számosan. Sok nyul esett, s vadászat után gazdag vacsora volt a kitűnő vendégszeretetéről ismeretes házigaзда kastélyában.

A szegedi Diána vadász-társaság fényesen tartotta meg szokásos Szt. Hubertus napi vadászatát. A reggeli kellemtelen ködös idő nagy részt vissza riasztotta a társaság tagjait, s így a részt vett nyolcz vadász által csak 47 nyul, néhány fogoly, s az igen szép számmal látott erdei szalonkák közül is csak két darab esett zsákmányul.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban
József-körut 5. sz.

Epilepsia (nehézkór)

viisszaesés nélkül gyógyítható.
A tudomány eme csodás sikere ezer és ezer alkalommal bebizonyult.

Bővebb értesítést ad a kellő levélpostabélyeg beküldése mellett,

„Office Sanitas“ Paris
30. Fauburg Montmartre.

BOKELBERG EDE

okleveles tornatanár.

Budapesten, VIII. kerepesi-ut 9.

Elvállal tornaszerek készítését és tornacsarnokok berendezését. Hazai ipar. A tornaszerek alakja és ára nm. közötti miniszterium által vannak jóváhagyva. Több bel- és külföldi kiállításokon oklevéllel és éremmel kitüntetve, Néhai Rudolf trónörökös, József főherczeg szállítója.

Torna- és sportcikkék főraktára

Lawn-Tennis és valamennyi angol labdajátékokhoz szükséges eszközök; véloczipedek, cocus ugrószőnyegek, permetezők, sport és tornaöltözetek, versenydíjak, koszorúk stb. legutányosabban szolgáltatnak.

(1893 január havában megjelenik nagy képes árjegyzékem melyet mindenkinek kívánatra beküldök.)

Berendezett, 1891. végéig 36 állami középiskola és tanítóképző, 8 leányiskola tornatermet, 3 katonai tornatermet, 31 nyári tornahelyiséget és 2 játszóteret; végre eleget tett számos egylet megrendelésének.

Bővebb felvilágosítást irodámban (VIII. Kerepesi-ut 9.) Levélbeli megbízások legpontosabban elintéztetnek.

Aranyérmek, diszkereszt és diszoklevél.

A gróf Esterházy Géza-féle COGNAC

orvosi tekintélyek által ajánlva, felette kellemesen és jól izlik, minőség tekintetében bármelyik francia gyártmányal versenyezhet, — ára pedig sokkal olcsóbb.

KÜLÖNLEGESÉG.
**** **COGNAC**

mindenütt kapható.

A mi cognacunk tiszta borból van finomítva, minden idegen anyag hozzájárulása nélkül, miért is járványos betegségeknek kitűnő eredményes! használtatik központi iroda:

Budapest, külső váczit-ut 23.

A gr. Esterházy-féle cognac-gyár igazgatósága

ANGYALFÖLD.

A forgalomban levő valódi francia cognacokkal vétekezhettek. Szankertő vélemény: A gróf Esterházy Géza-féle cognac.

csak akkor valódi, ha a sértetlen dugón ez az égetett felírás van „Gróf Esterházy Géza.“

Lipce, Bordeaux, Nizza, Páris és Berlin.

FÖLDES Y L.

puskaműves Budapest, Muzeum-körut 9 szám.

ajánlja jó hírnevű

fegyvereit

kezesség mellett, továbbá mindennemű **revolve-
reket** és teljes **vadászfelszereléseket**.
Árjegyzékek kívánatra ingyen küldetnek, javítások leg-
olcsóbban számíttatnak.

KARLSBADI
cipő-külön-
legességek.

Kajári
Dezső

Budapest, Dorottya-utoza 8. szám a.

Ajánlja legdusabb választékban

férfi-, női- és gyermek-czipő-áruit
a téli idényre

a legolcsóbb árak mellett. — Különös figyelemmel
**regatta-, velocipedező-, turista és hegymászó
tornaczipőket, vadász csizmákat**

mindennemű bőr- és vászonból urak, hölgyek és gyermekek részére
ugymint: tiszti czipők, galoschnik vagy gumi czipők,
ugy szinte vízmentes czipőket és **kényes lábra kü-
lönlegességeket** nagy választékban raktáron tart.

Videki megrendelések mérték vagy minta-czipő szerint leggyorsab-
ban eszközöltetnek.

Alapítottott

1850. évben

Ő Felsege a király legma- Minden verseny alkalmá-
gasabb személyes elisme- val legelső érmekkel ki-
rése! tüntetett!

Gs. és kir. szabad. Chemiatechnikai labororium, hectograf-, gummiáru és

KAUTSCHUK BÉLYEGZŐ-GYÁR

erőműtani és véső műintézet mindennemű irodai szükségletek gyára

vegyész **TINTNER J. E.** mérnök

A felséges kir. család több tagjának, ugyszinte a legmagasabb bel- és
külhoni hatóságok, előjáróságok, intézetek stb. szállítója.
Budapest, Kigyótér 2. szám. — Bécs, V. Krongasse 6,
saját házában.

Tisztelettel tudatjuk a nagyérdemű közönséggel, miszerint egyenruházati intézetünkben 1891 szeptember hó 1ével egy külön

vívófelzesrelési osztályt

nyitottunk, melynek műszaki vezetésére sikerült Fodor Károly urat, a műegyetem vívótanárát megnyerni.

IV. váczi-utcza 24.

Árjegyzékek kívánatra bérmentve és díjmentesen küldetnek. — Elárúsítóknak engedmény.

WEINER és GRÜNBAUM,

csász. és kir., és portugál kir. udvari szállítók.

Herkules-könyvtár.

Szerkesztik:

PORZSOLT JENŐ és PORZSOLT KÁLMÁN.

Eddig a következő kötetek jelentek meg:

A magyar labdajátékok könyve, képekkel. Irta Porzsolt Lajos. 1 frt.

A korcsolyázás kézikönyve, számos rajzzal. Irta Porzsolt Jenő 1 frt.

Vitorlás kalandok. Irta Szalay Imre, országgyűlési képviselő 50 kr.

A sport-világból. Elbeszélések és versek illusztrálva. Írták: Adorján Sándor, Balázs Sándor, Balogh István, Oláh Miklós, Porzsolt Kálmán, Szabó B. és Sziklay J. 1 frt.

MontPELLIERTŐL Budapestig velőcipéden. Irta Iguli Szeptember 1 frt.

A tornázás kézikönyve. A miniszteri tanterv alapján népiskolák számára s egyszerűsített kezdő tornázóknak magánhasználatul. Irta Porzsolt Lajos. (Hatvanegy képpel.) 1 frt 40 kr.

A testgyakorlati oktatás rendszere. A testgyakorlati oktatásra vonatkozó törvények és rendeletek gyűjteményével. Irta Porzsolt K. (Képekkel.) 80 kr.

Tornakártyák. Elemi és községi iskolák számára. Irta Porzsolt Lajos. 1 frt.

Kaphatók a „HERKULES” kiadóhivatalában

Budapest, VIII. József-körút 5.

ALAPITTATOTT 1865

GEITTNER és RAUSCH

Budapest, V., Andrassy-ut 8.

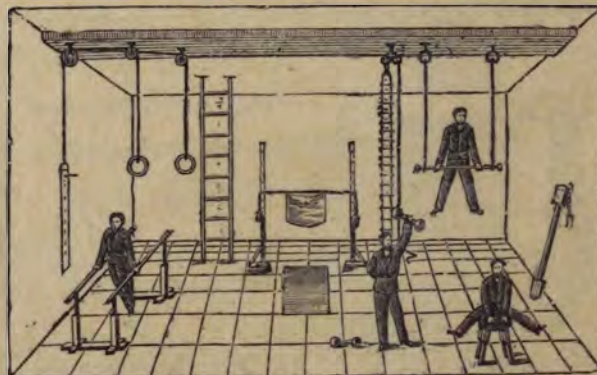
Ajánlják nagy választéku

torna-eszközeiket,

szoba és szabadbani tornaszatban

súlyzók, tornabotok, nyújtók stb. torna-termek felszerelése előírás szerint.

A tornaszerek a legszolidabb kivitelben készíttetnek és jutányos ártételek mellett szállítainak.

A kizárólagosan szabadalm. szivarkahüvely előnyei.

Minden hüvely szopókájánál szabad szemmel is látható háló van alkalmazva, mely megakadályozza:

1. hogy a dohánypor és az apró dohányrészek a szájba hatoljanak.
2. Hogy a dohány a nyelvhez tapadjon; 3. a háló apró lyukacsai által a füst megoszlik és nem oldalt jő ki a dohány és papír között, mint ez más szivarkahüvelyeknél tapasztalható. 4. a szivarka egyenletesen ég; a háló a dohány nikotin tartalmát magába szívja, a szivarkán nem támad zsiradékfolt s így teljesen elszívható. 6. a hüvelyek valódi francia szivarkapapírból készülnek, 7. a nikotinfogó meggátolja, hogy a száj a sokszor utálatos dohánynedvtől kellemetlen szagúvá legyen. E hüvelyek a legtöbb dohánytőzsdében 100-ankint 20 kr-ért kaphatók. Nagyban kapható minden papír- és nürnbergi nagykereskedésben.

Budapesti főraktár Löw Náthánnál Szerecsen-utcza 7—9. sz. hol egyszerűsített a legújabb „Regalita” papírszipkák nyelv- és szájpaddás-védővel 10 darabos dobozokban 10 kr-ért kicsinyben is kaphatók.

Kitüntetett:
Bécsben 1890.

Kitüntetett
Bécsben 1890

A „HERKULES“ mulattató melléklete.

PIHENŐ

A „HERKULES“ előfizetési ára a „PIHENŐ“ mulattató melléklettel együtt negyedévre 1 frt, félévre 2 frt, egész évre 4 frt. A „Pihenő“-re külön előfizetni nem lehet. Előfizetések és hirdetések a „Herkules“ hivatalába (Budapest VIII., József-körut 5.) küldendők.

Udvar és kabinet ötven év előtt.

A régi Ausztria diplomáciai és udvari élete, a forradalom előtti idők erkölcsrajza kiegészíti a szabadságharc emlékeinek azt a képét, mely ép tavaly áll ott impozáns gyűjteményben a magyar közönség szemei előtt. E nélkül a monarchia nagy átalakítása kereteiből kiragadott kép csak, melyből hiányzik az élet organizmusa.

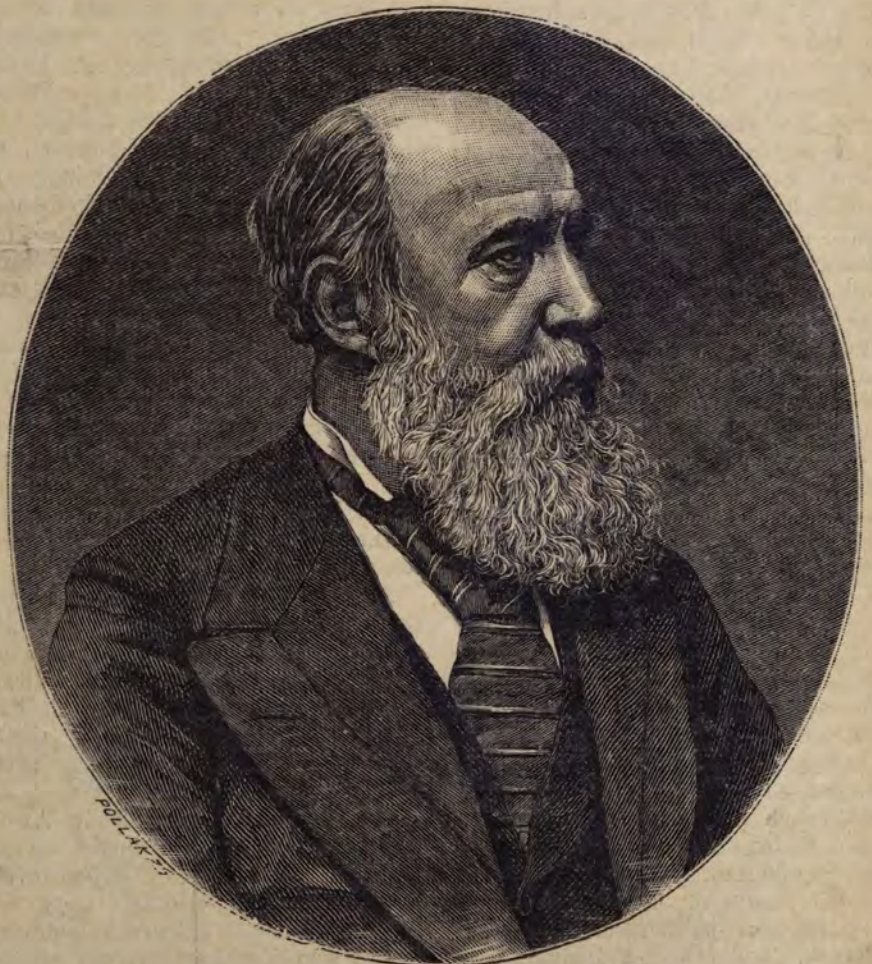
Senki a Metternich-féle era tanulságaira nem gondolhat a nélkül, hogy a despotizmus csalárd politikája legtitkosabb színterei mögött ott ne látná a lelkiismereti kényszer gyűlöletes rendszabályait s a mult idők politikája ez avult fogásaival szemben, ebben a párhuzamban, meg ne látná a népek tisztult és érett jogérzetének örök erkölcsi diadalát is.

A politikai kormányrendszer minden bűnének a közerkölcsök tervszerű elcsatnyítása tette le alapját már az iskolákban. A tanító jóérzete tanulmányai egész folyama alatt a legszigorubb felügyelet tárgya; professzorai meg annyi spiczlik, kik pedánsul jegyzik könyveikbe természetének, hajlamainak, szokásainak legkisebbke nyilvánulását, hogy jelentést tehessenek arról Bécsben, vagy a tartományi központban. Figyelemmel kísérik olvasmányait, kikérdezik, mit tart különösen Cató- és Brutusról s évenként legalább hatszor kényszerítik meggyónni. De nincs az a hivatali bureau sem, a melynek személyzete közt legalább két spion ne lappangana, kik közvetlenül leveleznek a bécsi rendőrfőnökkel, sőt magával a császárral is. Denunciánsok árasztják el a korcsmákat, fogadókat, ott leselkednek a császári könyvtár boltokban, tudakozódva, ki milyen könyvet használ. A postán föladott leveleket a legkisebb gyanura fölbontják, sőt attól sem pirulnak, hogy a levél hátán a feltört pecsét mellé üssék föl az új pecsétet.

Minden frázis daczára, a mit a ma-

gyar nemzet loyaltásáról oly készséggel szoktak hangoztatni, tény az, hogy a magyar nemzet, egész politikai elégedetlensége okáért, csak gyengén támogatja Ausztriának a francia közvértársaság elleni háboruit. A közhangulatra nézve jellemző a következő kis

longva sietett eleget tenni vendégei parancsának. „És most — szólalt meg a vendégek egyike — hozzanak egy mosdótálat!“ A mosdótálat elhozták s a vendég újra a fogadóshoz fordult: „Öntsék ki e hat üveg bort s hűtsék bele a három üveg rajnait.“ — „De

K L A P K A G Y Ö R G Y . +

epizód, mely egy előkelő bécsi vigadóban játszódott le a szövetségeseknek Párisba bevonulása idejében. Az étterembe három magyar lépett be s lecsatolva kardjaikat, három palaczk rajnai és hat palaczk ausztriai bort rendeltek. Az alázatos vendéglős haj-

kérem, kérem — szörnyüködött a jó bécsi sógor — ez nem víz, ez a legjobb bisembergi, 1811-beli.“ „Tegye a mit parancsoltam s takarodjék!“ volt a magyar válasza s büszkén hordozta körül tekintetét a jelenlevőkön, kik kíváncsian szegezték szemeiket e vak-

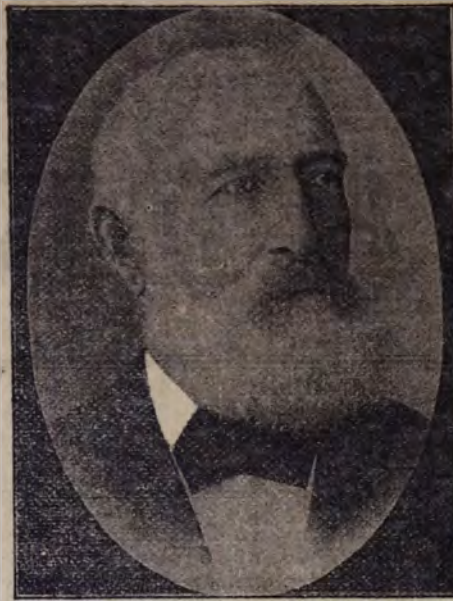
merő urakra, hogy ekkép merészelték a székváros legelőkelőbb helyén kifejezést adni Ausztria iránti lenézésüknek.

A szellem, a felvilágosodás követelményei, annak lángelmű képviselői iránt vajmi kevés érzék nyilvánult Ferencz császárban. Grillparzer ki remekműve, Sappho megírása után is jó sokáig volt kénytelen ötven arany évi fizetésért körmöltni a papirt valamelyik udvari törvényszéknél. S mikor protektorai, a Sappho feltűnő sikerétől elragadtatva, őt egy ezer talléros állásra ajánlották, Ferencz császár türelmetlenül felkiáltott: Ne beszéljenek nekem arról az ostoba Grillparzerről; hiszen verseket írta a helyett, hogy jelentéseket szerkesztene.

Hanem a tudományok és művészetek ápolásának, igen jól tudjuk, Ausztria sohasem volt az ígéret földje. Nem, még oly lángelkű uralkodó alatt sem, mint II. József császár volt. Mozart 800 forint csekély évi javadalmazáson túl nem tudta vinni, az udvari körök minden eiismerése daczára sem. De mikor Nagy Frigyes évi 5000 forintot ajánlott föl neki, csak hogy udvarához jöjjön, ekkor József császár sietett a mestert „ad audiendum, verbum” cizitálni. „Mozart, hát elhagy minket?” — szolt érzékenyen. A művész gyermeg kedélyén erős megindulás vett erőt e „kegyes” szavakra; szemei megteltek könnyekkel s alig tudta kirebegni: „Nem felség, sohasem hagyom el feleségedet.” Hanem azért fizetésén egy fillért sem javítottak.

Csak a katonaság maradt a császár gyöngéd dédelgetéseinek tárgya mindenha. Igaz, hogy az rá is fért, ha fontolóra vesszük, hogy ez időben egy hadnagy összes fizetése nem ment többre 30 frtnál, a főhadnagy 36 frtot huzott, a kapitány 90—90-öt havonként, míg egy őrnagy évi fizetése 1500 frtra, egy alezredesé 2250-re, az ezredesé 4350 s a tábornagyé 20,000 frtra rugott. Ellenben a közembernek napi 6 krajczárjából kellett megvenni félfont husat is. Mindehhez azonban különös kedvezmények járultak, melyek alkalmasak voltak a tisztikar és a polgárság minél nagyobb elszigetelésére. Bécsben a polgári házak másod- és harmademeleti lakásai kizárólag tiszteteknek lettek fenntartva, természetesen jó olcsó bérért, a miért a háztulajdonosok zugolódtak. Ezenkívül a húst szintén a rendes ár felén kapták, a miért ismét a mérsárosok morogtak. Színházak, mulatóhelyek, mind egy harmad áron álltak a katonaság rendelkezésére, nem is számítva az ingyen fát és kenyeret.

Egy másik hadsereg — a bürokrácia hadserege. Hatvanezer köztisztviselői marionette rángató madzagát tartotta kezei közt a bécsi központi hatalom. A császár nevezte ki a minisztereket, az elnököket, kormányzó-

TELEKI SÁNDOR †

kat, ülnököket, igazgatókat, tábornokokat, ezredeseket, érsekeket, püspököket, kanonokokat, egyetemi és gymnasiumi professorokat — s mindazt azzal az elmaradhatatlan klauzulával, hogy: „tekintve személyünk iránti hű ragaszkodását.” A közszabadságnak sohasem volt esküdtebb ellensége Metternich kancellárnál, pedig nőies külsője, széles homloka, szabályos orra, kék szemei, mindig mosolygó ajkaja, nem tettek kellemetlen hatást. De e megnyerő külső leple alatt egy politikai démon ádáz karmai emelkedtek Európa népe szabadságának megfojtására. „Királya, ugy lát-szik nagy hive a szabadalomeszméknek” — szolt egy alkalommal a bajor követhez. A követ zavarba jött és hallgatott. „Nem értem, — folytatá Metternich — egy kissé több óvatosság. Különben ő bajor felsége oly representzáliákra kényszeríthetne, melyek aligha lesznek inyére. Megmondhatja ezt neki.”

A követ kötelességének ismerte e szavakat mindenben tudomásul hozni. A megsértett uralkodó azzal a felelettel bizta meg; „Bajorország királya, mint souverain fejedelem tetteiről csak Istennek s lelkiismeretének tartozik számadással. Kéri Metternich herceget, hagyja őt békében.”

És mit tett Metternich? Azonnal futárt menesztett Münchenbe sajnálkozása és csodálkozása kifejezésével a kapott izeneten, tekintve, hogy sohasem bátorkodott a legcsekélyebb véleményyt sem kockáztatni egy oly bölcs uralkodó tettei fölött s ugyanakkor keserűen kifakadt a bajor követ hazng jelentései miatt. Természetesen ez huzta a rövidebbet; visszahívták és mással helyettesítették.

Tizezer császár spion — Nadler — örködött a polgárságnak nemcsak élet- és vagyonbiztonsága, de erényei fölött is s teljesítette a besugói szolgálatot.

Voltak közöttük kiskereskedők, iparosok, családok és prostituták s mind-ezeket messze szétágazó szövetség titkos hálózatába füzte össze a reakció armányos keze. Egy szó sem hangzott el Bécsben a nélkül, hogy mint egy óriási hallócsövön át, vissza ne verődött volna a császári kabinet rejtek falairól. Így tudták meg többek közt, hogy R—y herceg S—r udvari tanácsos leányával szerelmi viszonyt kezdett s daczára annak, hogy az egész viszony a lehető legplatonikusabb maradt s nem terjedt túl néhány ablakon át váltott pillantáson, a császár ezt elég oknak tartotta arra, hogy maga elé rendelje a bűnös herceget. „Herceg! — szolította meg szigoru hangon — jó lesz megtudnia, hogy tanácsosom leányai nem arra valók, hogy kalandjai céltáblájával szolgáljanak: van Bécsben elég más, a kihez fordulhat. S a szegény hercegnek 15,000 frtjába került ez a tréfa.

Bezzeg nem vették ilyen komolyan ezt az operettizü moralitást, a mikor politikai czélok kívánták azzal a megalkuvást. A bécsi kongresszus napjai — vagy inkább éjszakái — a bacchanaliák legnagyobb iskolájának voltak szakadatlan sorozatai, ugy, hogy utoljára már az orosz czárt is elfogta a tobzóeás undora s szökni igyekezett a társaságból. De Metternich ügyesen tudta még egy csavarintásnyival feljebb hangolni az élvezetek hurjait s hogy lekösse a fiatal és érzékeny czárt, mint egy byzanciá brupmester, újabb és újabb izgalmak elővarázsolásában feszítette meg fantáziáját. A gourmandság és a szakácsrafinnemen utolsó szakát képező híres ebédeket és fényes bálokat, versenyeket egyszerre ugynevezett „petites soirée”-k váltották föl, melyeknél a királynő szerepét egy rendkívüli szépségű hercegnő játszta. Daczára családja ellenzésének, mely nem akarta őt Metternich kívánatára odadobni a diplomácia ez erkölcstelen játékának, a hercegnő mégis inkognitó elhagyta Bécsét és követte őt Sándor czár is. De a szép Ledának még korántsem ért véget szerepe; ezer kaczer cselszövénynyel kellett e mámor örületébe mindjobban belecshalogatnia üldöző és hódítani vágyó Jupiterét, hogy aztán Metternich a szerelmes czárt általa Troppauba és Laibachba édesgethesse.

Vannak, a kik tudni vélik, hogy Metternich az orosz udvartól nagyobb fizetést huzott, mint magától Ausztriától s hogy erről Ferencz császár is tudott. Történeti leplezéseket tenni igen nehéz hiteles okiratok hiányában, de ha a krónikás adatok nyomnak valamit, ugy álljon itt a következő teljesen hiteles történetke: Egy szállító, a kinek csinos összeggel tartoztak, nem tudott pénzhez jutni, ugy, hogy utoljára a császárhoz volt kénytelen

fordulni: „Volt-e már N. tanácsosnál? — kérdi az „uralkodó.“ „Igen felség.“ — „És mit szolt?“ „Azt, hogy várjak.“ „Ugy, hát menjen el még egyszer hozzá — tanácsolta a császár, kezeit dörzsölve; de ha azt akarja, hogy jól forogjon a szekere, meg kell kenni a kerekeket!“

Ferencz császár épp oly korán kelő volt, mint a Habsburgok legtöbbje. A hat óra rendszeren már talpon találta; hétkor reggelizet s az államügyeket intézte el, azután kihallgatások következtek egy óráig, a mikor kocsiba ült, néha a császárnéval, de még többször kedvencz főkamarasával, vagy hadsegédével. Négy óraker költötte el ebédjét, mely öt tál ételből s a csemegéből állott, utána egy pohár vizet, vagy kevés tokajit ivott. Ebéd után kertjében tett sétát, hol szamba vette galambjait, ilyenkor, ha egy-egy közülök eltévedt, rossz kedve kitört s egész hangulata elborult.

Európa egy dinasztijában sem érvényesültek oly szigorú elvek a főhercegi sarjak nevelése körül, mint a Habsburgoknál Ferencz idejében. Ezeket tulozta a valláserkölcsi szempontok azon egyoldaluan merev feltárása, melyek az akkori állambölcészeti eszmék s a Mária-Terézia-féle szemfogató erkölcsrendészet hagyományaihoz híven beletolakodtak az egyén és családi jogkör legprivátabb rejtkeibe is. Nemcsak, hogy a dinasztia minden fiatal tagjának kötelességévé volt téve valami kézműpart sajátítani el: egyik ács volt, a másik ébenfa-faragó, a későbbi V. Ferdinánd pedig takács, — de meg volt tiltva nekik a legártatlanabb udvarlás is. Megtörtént, hogy a miért egy ünnepelt bécsi szépség elég vakmerő volt a császári színházban jóestét kívánni a császár vejének, vöm uram ezért kemény korkolásban részesült, S. herczeg pedig fogságba vettett. Mikor a bécsi kongresszus leghiresebb publicistája, Gentz maga Metternich által a legbuzgóbban lett ajánlva államtanácsosi méltóságra, Ferencz császár hidegen ezzel ütötte el a dolgot: „Szeretőd tart, a kitől három gyermeke van“ — s ezzel el volt törve a pálcza a kor legjelesebb írója fölött.

Negyven évi ily kormányzat meghozta végre a keserű és véres ébredés pillanatát. De az első lecke eredménytelen volt. Ausztriát katasztrófáról katasztrófára vezetete a végzet a rettentő erkölcsi tanulság elé.

Az utolsó lombokhoz.

Reszkető levelek, Reszkető levél te,
Ne hulljatok le még! Halni vágyó élet,
Ha ti elhagynátok, Ne hullj le, oh bucsut
Oly egyedül lennék! Még ne mondj e létnek!

Legyen a lomb ritka, Ha küzdve, ha fájva,
Oly beteges sárga, Mindegy: csak élj! élj!
Lelkemnek is oda, Ne hullj le, ne hullj le
Szép fiatalisága! . . . Te reszkető levél!

Mátray Lajos.

Klapka és Teleki.

A magyar szabadságharcznak két kiváló alakja hunyt el a mult héten: Klapka György tábornok és Teleki Sándor ezredes, amaz Budapesten, emez Nagy-Bányán. Mindkettőnek temetése óriási részvét közt ment végbe.

Főlapunkban mindkettőről közöltünk terjedelmes élet- és jellemrajzot, e helyen megelégedtünk azzal, hogy közzé tesszük arcképét a két hallhatatlannak.

Legyen áldott emlékük!

Alászáll a . . .

Alászáll a nap az égről,
Elszáll lelkem e vidékről,
Haza viszi forró vágya:
Otthon leszek nemsokára!

Sötét árnynyal ereszkedve,
Megjött már a csendes este . . .
De a tűzhely lánggal égve:
Piros fényt vet a sötényre!

Lobogó láng . . . gondredős arc . . .
Életbuval teltett harcz . . .
Jutott ebből bőven néked,
— Ez a tudat ugy fáj, éget!

De ne busulj édes anyám,
Mint virág nő a szirtfalán,
Ugy nő öröm bánaton:
Könnyűvé lesz, a mi most nyom.

Édes apám? . . . az erősebb!
Habár vállaira nőttek
Az esztendők . . . sulyok alatt
Mégis vidám . . . ifju maradt!

Csak harmadát élem én még
S már is mintha öreg volnék.
Adjatok még több ily napot:
Od'adom a két harmadot!

S miben mindig gyönyört leltem:
Csókolgatja vágó lelkem
Ősz fürtüket . . . keziket.
— E szent szokás ugy megillet —

Igy mulatva velök éppen
Harangzugás száll a légen,
A sziveket általjárva:
Hivogatva estimára!

S emlékeket ércszózatja
A szívökbe beringatja. . .
S értem imigy imádkoznak:
„Ne érje őt a gonoszrak

Zord hatalma, gyászos vége,
Aldásodból legyen része. . .“
— Életökért én is halkal
Imádkozom áhitattal.

Finstall Károly.

Ne menj tovább!

(Scherer.)

Ha tengerparti fővényen
Látod, hogy egy gyöngy mint pihen,
Kebledben zárjad el!
Közélg talán a pillanat
Hogy elnyeli a röpke hab,
S reá ugyan ki lel?

Ha utaidon megleléd
A szívet, mely dobog feléd,
Ne menj el hidegen!
Ma még a kelyhe nyitva van,
Holnap fagy éri zordonan,
S ki nem nyil sohasem.

Teleki Sándor.

Az élethü regény.

Irta PAALOZZI C.

Reménytelenül dobta a tollat az asztalra. Belátta és érezte, hogy sohasem sikerülhet neki ama fejezet megírása, míg személyesen azt át nem élte. Egy közönséges író nem vette volna annyira lelkiismeretesen, de ő — ő, Loeni Ferencz, „a realizmus apostola“, a hogy már tíz év óta nevezik; ő nem tehetette, hogy egy regényét kinyomassa, melyről azt mondhatnák, hogy nem természetes. Inkább mindkét kezét levágná. Mozdulatlanul, álmódzva ült a függő lámpa alatt, dolgozószobája néma csendjében, állát a kezébe támasztva; önkénytelenül is zajos ifjusága jutott eszébe, melynek jó része a kávé- és sörházakban telt el, hol nagy hangon hirdette a realizmusról való fölfogását.

Meg volt győződve, hogy a művészetnek egyedüli hivatása a természetet a maga valóságban adni vissza. Ő akart a realizmus apostola lenni; ő érezte hivatva magát arra, hogy a régi iskola hiveit megbuktassa. És még látja a hitetlen mosolyt, melyet szónoklatai alatt a hallgatóságnál észlelt. Minden guny, minden kritika és rosszakaratu rágalmazás, mely első novellája megjelenését követte, most mind fülében cseng, szép nagy dolgozószobájában melynek ünnepies néma csendjét mi sem zavarja.

Visszaemlékezett arra az estére. mikor szép, ifju nejehez örölként rohant és neje csodálkozással hallgatta kifakadásait. — Várj csak, várj csak, — mondá nejének, — majd megmutatom én ezeknek az embereknek, hogy kénytelenek lesznek elismerni tanom helyességét. És sok más merül még fel emlékezetében. Egy novellája, mely napilapban jelent meg, oly megbotránykozást keltett, hogy ötven előfizető rögtön lemondott a lapról; a kritikások örültek, mondják; mások a rendőrségnél akarják följelenteni. Egy harmadik pedig következőkép ír róla: Ez volna a valóság? Ez a természetes? Megrontó mesterkedés az egész, mely iszapban fogamzik és eem kelthet egyebet undornál!

És ő védte magát és haladt tovább célja felé, a megkezdett uton: füleit bedugja, hogy ellenségeinek ócsárlásait ne hallja, nehogy esetleges eltérítessék magát.

Igy telt el hosszú idő míg a közönség ítélete, a kritikásokat is szelidekeltette. Eleinte csak szinlelték az elismerést, míg lassaukint minden alkalommal felhasználtak, hogy elsőrangú tehetségnek hirdessék.

Írói kör alakult, mely az ő nevével, a levelek özöne jött a legolvasottabb ujságok szerkesztőitől, a külön egyetlen cikkért is esedeztek. Mindenki az ösmerettségét kereste; előkelő hölgyek az Autogrammját kérték gyűjté-

Érdekes látvány.

mányuk számára röviden, a győzelem fényes volt. És ő ifjúságának teljes erejével élvezte a dicsőséget, mikor aztán a hallhatatlanságra vágyott, kezdte meg a nagy művét, melynek czime már előre is órási betűkkel minden utcasarkon látható volt.

Új regényének színhelyül egy vidéki város szemelt ki és föltette magában, hogy élethű képét adja a vidéki életnek és hogy e tervét megvalósítsa, lakást bérelt egy vidéki városban Ösmeretséget kötött és nagy lelkiismer-

örömmel lett. Például egy szép szeptemberi reggelnek a leírása, mikor a nap forró sugaraitól a szőlő lassan érik és a szép piros gyümölcs a zöld levéltől mily szépen különbözik, vagy költői leírása a villának, a hol a szerelmek mézesbeteiket töltik, egy kis ház egészen eldugva a magas akaczfák mögött, melyeknek sűrű lombjai közt alig tud keresztül törni a nap, vagy a keresztelő leírása a kis falusi templomban, melynek üveg nélküli ablakain özönlik be a frissen vágott fűnek illata

tiszteletét bírja és a hol mint egy Istennő trónol. Ezerfelé apró bosszantásai hiába voltak, míg végre elkeseredve a sikertelenségen, a legvégsőhöz nyultak és a férjnek egy névtelen levelet küldtek, melyben nejét tiltott viszonyal gyanúsítják.

Loeni Ferencz szoros barátságot kötött azzal a férfival kit regénye hőseül választott.

Tudta, hogy ez a forró vérű ember nem úgy tesz, mint más ténne, hogy hidegvérrel tűzbe dobja az általa imá-

E l e t r e - h a l á l r a .

rettel és kiváló türelemmel jegyzett föl minden eseményt, minden pletykát. Mikor eléggé tanulmányozott, leült megírni a mesterművet. A regény tartalma nagyon egyszerű! egy kitűnő asszonynak a gyanúsítása. De ez egyszerű központból oly tömege torlódtott a jól megfigyelt embereknek, oly élénk, szingazdag életképét nyújtja és az egész annyi erővel bír, hogy a regény sikere már előre is biztos. Dolgozószobája csöndjében, ha egy-egy részletet magának félhangon felolvasott, egész

és egy bál a polgármesternél, a szépen világított terem, melyben a mélyen hajlongó szép asszonyok eleven virágokhoz hasonlítanak. Mind ezt újra meg újra olvasta és lelkét büszke önzet töltötte el.

Különösen érdekesítő volt a regény azon a helyen, hol két asszony irigység- és gyűlölettel eltelve a hősnő iránt, azt mindenáron férje és a világ előtt akarták alázni; le akarják lökni a mélységbe ama magaslatról, hol tiszta és erélyes élete folytán minden ember

dott nő rágalmazását. Őt teljesen és képzeletében látta, hogy mint ront halálsápadtan gyanúsított neje szobájába és hogyan fenyegeti őt halállal, ha habozás nélkül mindent be nem vall.

És mégis éppen e jelenet megírására képtelennek érezte magát. Hevesen fog-e a sértett nő a gyanúsításra védekezni? Vagy csak megvető nevetéssel fogadja? A férj méltatlan gyanujárk a megbántott nő csak egy sikoltásra képes? Vagy leereszkedik, hogy makula nélkül való hűségét bebizonyítsa? És

milyen kifejezése lesz az arcnak? A fölízgatott vér a szívnek megy-e, hogy az arcot halálos sápadtság önti-e el? Vagy piros lesz az arc? Kezei reszketve, görcsösen tépik-e kendőjét? Vagy az izgatottságtól elalél?

Minderre nem volt válasza. Husszor megkezdte e jelenetnek megírását, mely hivatva volt, hogy regényének a fénypontját képezze és ugyanannyiszor vagy eltépte, vagy oly dühvel törülte ki a megkezdett írást, hogy a tollak mind eltörtek bele. Hiába való volt minden fáradozása: csak e ki átélte, az írhatja meg mesterien ezt a jelenetet.

*

Maga sem tudta, hogyan, fogamzott meg agyában ez a különös gondolat. Reggelinél ültek, mikor a kitünő eszme jött és ő nagy elragadtatásban olyat csapott az asztalra, hogy a csészek mind a földre hullottak.

— Megörültél? — kiáltott ifju neje és szép, kék szemeivel ijedten nézett férjére. — Mi történt ismét? Mióta ezt a szerencsétlen regényt írod, olyan vagy, mintha kicseréltek volna! És mivel ő nem válaszolt, csak szórakozottan nézett nejeire az keserű kifakadását nem fojthatta vissza. — Így tovább nem tarthat, ez az állapot türehetetlen, — aztán fölkel és izgatottan az ersély felé ment, melynek ablakán a reggeli nap ragyogott be. Csöngetés hallatszott; a szolga Pál urat jeletette és az ebédőajtót kitérte az érkező előtt. Egy ifju ember lépett be és a jó barát fesztelenségével üdvözölte a házaspárt. Ferencz alig viszonzta a köszöntést és ugy látszott, mintha az asztalkendő arabeszkjei teljesen lekötötték volna figyelmét. A fiatal ember egy percig félig lehuny szempillákkal figyelte, aztán a fiatal asszonyhoz fordult, kitérő kézzel a kezességében közben kérdé, hogy férjének mi baja van.

— Talán ön, jobban tudja? Én csak azt tudom, hogy egy hét óta türehetetlen az állapotom mellette!

Egy nagyot sóhajtott, aztán a látogatóval együtt kilépett az erkélyre hol a néptelen utcára néztek; kísérelését figyelmeztette, egy az utcán föl- és alájáró szerelmes párra.

Ezalatt Ferencz a dolgozószobájába ment, szemei csillogtak az örömtől, hogy megtalálta a megoldást; egy pillanatig még habozott, de miért ne tegye? Meg kell lenni.

Ir nejeinek álnévvel egy hamis gyanúsításokkal telt levelet. Ha sikerült a csel, az egészet meggyonhatja és bocsánatot kérhet, így minden nehézség le lesz küzdve és ő azt a jelenet, mely oly sok gondot okozott már neki a legnagyobb realizmussal megírhatja. Csodálta, hogy ez a gondolata csak oly későre jött, hiszen oly egyszerű és természetes a mit tesz. Mialatt szobá-

jában föl- és alájárt, már az egész jelenetet látta képzeletében. Hála Istennek, végre közeledik a pillanat, mikor egy ártatlanul gyanúsított nőnek a megbotránkozását hallhatja! Azonnal elindult, hogy tervét megvalósítsa, de a szíve csodálatosan dobogott az izgatottságtól. Végre nagy fáradsággal és elváltoztatott írással irt egy aljas, rágalmozással telt levelet imádott nejeire és hogy a csalódás nagyobb legyen, még állítólagos kedvese nevének a kezdetbetűit is odatette. Az előbb érkezett fiatal emberét választotta.

— Tudom ugyan, hogy nőm ki nem állhatja, de az mit sem tesz. Annál természetesebb lesz a jelenet. De mikor saját czimét írta a levélre, egy kellemetlen, kínos érzés zavarta meg örömet. Vannak dolgok, a mik még tréfából is fájdalmat okoznak az embernek, — mondá magában, de a művészetért és hallhatatlanságért sokat megtesz az ember és reszkető kézzel leragasztotta a borítékot. Most már azon gondolkozott, mikor fogja megkapni és azonnal a postára vitte, mert a legalkalmasabbnak találta, ha este színház után fogja megkapni, mert a regényben is este történik.

*

Késő volt már, mikor a színházból hazajöttek, az ajtót nyitó komornától azonnal kérdezte: jöttek-e levelek számára. A leány átadta az érkezett leveleket. Letette a leveleket egy kis asztalkára és míg ő a feliratokat olvasta, azalatt neje hanyagul egy zsöllebe dőlt. Egyszerre mintha valami különös történt volna, összehuzta szemöldökeit, nejét mereven nézte, végre összeszedte leveleit és nejeinek jó éjszakát kívánva, szobájába ment. A fiatal asszony fejcsóválva és nagyot sóhajtván nézett férje után, aztán a komornához fordult, ki gyertyával a kezében, hálószobájába kísérte. Ferencz önelégülten nevetett, mikor szobájába tért. Végre elérte czélját, pár percz mulva színről-szinre látja a jelenetet, mint aztán mesterien megírhat. Csak rövid ideig kell még várnia, míg neje elbocsátja a komornát, addig is álmodozott regényének óriási sikeréről, mit egészen természet után irt meg.

— De mit is csinál éppen ma olyan sokáig? Megpróbálta egy párszor a kulcslyukon benézni, hogy mi történik bent, de nem láthatott semmit és az éjjeli csend dacára nem is hallott egyebet, halk beszélgetésnél és aztán a karkötőknek egy márványlapra való ledobását. Aztán egy csengő kacaját! Hogy éppen ma olyan későre lesz készen! Még egy negyed órát töltött a legnagyobb izgatottságban, míg végre ajtónyílást és lépteknek távozását hallotta. Végre, mormolá magában és lassan nagy vigyázattal nyult a kilincshez, lábujjhegyen rohant a hálószoba

ajtájához, mit aztán oly hevesen oly rántott fel, hogy a fiatal asszony ijedten kiáltott fel: Szent Isten! Te megörültél! Ennyire megijeszteni az embert!

Ő mitsem válaszolt, mert csupa fül volt, hogy egy szót el ne veszítsen, csupa szem, hogy egy mozdulat se kerülje el a figyelmét.

Halványan, kimért léptekkel, komolyan közeledett nejehez. Ő felült ágyában, szép szőke haja kibontva omlott vállaira, hófehér karja és melle keresztül csillogott a hálóköntös csipkén és így szépségének teljességében ugy nézett ki, mint a ki szívének választottját várja.

Reszkető kézzel tartotta elébe a levelet.

— Olvasd! A fiatal asszony hirtelen elsápadt és egy tekintetet vetett a levélre, azután egy tekintetet a férjre és reszketve tartotta a levelet kezében. — Mindent tudok, — mondá a férj lassan és figyelve, hogy egy szót vagy mozdulatot el ne veszítsen.

— Mindent tudok!

Az asszony nem felelt semmit. „Mindent tudok!” Mondá harmadszor. Egyszerre megrándul a nő szája, szemeit lehunyja és testét a hideg rázza. Hirtelen lecsuszik az ágyról és reszketve férje lábaihoz dobja magát, ki a csodálattól meglövéltlen nézi. Atkaolja térdeit és arcát kezeibe temeti. . .

— Bocsáss meg! susogja elhaló hangon, bocsáss meg! . . .

A HIT.

Irta THURY ZOLTÁN.

Hosszu, sötét utcán kell, hogy végig menjek a lakásomig. Itt mindig tütyülni szoktam magamban s így mintha rövidebb lenne az ut és világosabb az utca. A tavaly, egy csütörtök estén ha jól emlékszem, éppen valami vig, bolondos couplet járt az eszemben, mikor megállottam az ablakom alatt. Világos volt. Odabenn égett a lámpa s a függönyön egy jól ismert alak árnya mozgott, a mint föl- s alájárt a szobámban, a vén Tamásné.

A falumból való. Az édes anyám szomszédjában lakik. Egyszer azt mondtam neki, hogyha a városba jön, átengedtem a szobámat, lakjék benne, míg itt lesz. Fölhasználta az ajánlatomat s beköltözött. Az ember sokszor tesz könnyelmű ígéretet s meg is bánja hamar. Én is bosszankodtam magamra s a neheztelésem kiült az arcomra, mikor beléptem, mert észrevette.

— Nem várt, ugy-e?

Zavarban volt s félrenézett hol reám, hol kibontott ládájára a szoba közepén. A ruhája vizes volt s felsője nehéz gőzzel töltötte el a szobát, a mint a kályha melletti székre terítve szikkadt. A láda tele volt elemőzsiával, volt

benne kenyér, ázalék, gyümölcs, ezek mellett gondosan varrogatott fehérnemű szép tisztára mosva. A fiának hozta.

— Káposztával jöttünk, azt beszélük, hogy itt inkább megadják az árat. . . Egész uton paskolt az eső, bőrig áztunk, bizony jól esett a meleg szoba. Megenged ugy-e? A fiam lakását nem tudom megtalálni — igaz, hogy nem is kerestem nagyon — esett az eső. Holnap majd megtalálom s akkor nem alkalmatlankodom tovább. Most bocsásson meg.

— Parancsoljon velem néném.

Leültem a kis töpörödött öreg asszonyt a pamlagra, theát főztem neki, a mi fölmelegítette, ő nekem szalonnát és kenyeret szelt s lassankint fölmelegedve, ujságokat mondott a falumból. Unalmasnak találok azokat az embeket, a kik csak mezei emlékeikből élnek, hanem vannak óráim, a mikor én is szívesen elbolyongok gondolatban a falum utcáin, egyszerű emberek között.

— Berczi bátyánk olyan mérges kutyát tart, hogy nem is lehet bemenni a kapuján, hacsak nem kiabál az ember segítség után a házba. Tolvajnak hívják — s talál is ez a név erre a bestiára. Dühös rá az egész falu, nem tudják használni a kutat az udvaron. — A bíró új pecsétet szerzett a falunak, a mit nem gyertyalángnál kormoznak be, hanem kékfestékes párnára csapják s úgy fogja a papirost, mint a parancsolat. — A bolond tensasszony újra nincs meglegedve a kukoricájával, most ez a bolondsága. A kántor, a pap a jegyző. . .

Mindenkiről tud valamit mondani a jó öreg. Előbb kielégíti a csacskaságát s azután tér csak a fiára.

— Hát Feri hogy van?

Feri? Ez a család becéje, legfiatalabb gyermeke az öreg asszonynak. Nem is tagadja, hogy ezt szerette legjobban kilencz között. Ezelőtt egy évvel végezte az iskolákat s hivatalnok lett. Független ember s büszkesége másik nyolcz testvérenek és az anyjának. A többi nem igen vitte sokra. Három gazdaskodik otthon, a többi pedig iparos, nem akartak tanulni, rossz eszük és gyenge felfogásuk volt, nem úgy mint Ferinek. Feri! — Nem tudom utánozni azt a hangot, a mint kimondják a kilenczedik nevét. Telekkönyvvezető lesz belőle, vagy még annál is több, talán nagyságos ur. Meglehet, minden meglehet, nagy esze van. Dédelgetik. Kevés a fizetése szegénynek, hát pótolgatják a mint lehet. Most is összepakolták a ládát s neki adják el a káposztát is. Legyen ur ha már az Isten is megkülönböztette.

— Feri! mit tudsz róla? Beszéljen valamit? A jegyző ur otthon biztatott, hát maga mit gondol? Lesz belőle valami?

Látszott az arcán a hite: lesz, ugye lesz?

Ferinek pedig története van. Mikor már a professzorai nem parancsoltak neki s független ember lett, olyan életet kezdett élni, a mi sok pénzbe kerül. Fizetése kevés volt s lassan-lassan tökéletesen eladósodott. Most pedig. — alig néhány napja — egy vizsgálat alkalmával kitűnt, hogy a keze alatt levő kis pénztár nincs egészen rendbe s le is tartóztatták azonnal. Börtönben ül a többi közönséges tolvajokkal s hogy mondjam én ezt meg az édes anyjának?

— Feri? Hát Feri bizony. . .

— Jól van?

Ugy nézett rám, hogy nem mertem igazán felelni.

— Jól, jól. . . hál' Istennek.

— No hála Istennek. Sokat vannak együtt? mivel tölti az idejét, mondjon kérem róla sokat.

— Mondjak? no jól van. Kedves néném mondok valamit, a mi bizonyosan kissé meg fogja lepni, de a mit még sem lehet olyan komolyan venni, a mint mások beszélnek. Az mondják, hogy Feri. . .

— Hozzányult a pénzhez? . . .

— Hát tudja néném?

— Mondták otthon is, hanem nem igaz.

— Nem?

— Nem. Megkérdeztem tőle s ő mindjárt válaszolt is egy szép levélben. Azt írja, hogy csak az ellenségei fogják rá ezt a csufaságot, a miért többet tud, mint ők. Nem igaz, hazugság az utolsó szóig. Ő írta.

Bizonyosan tudtam, hogy igazat mondtam, hogy igazat mondtam, de jól esett, hogy megtettem a kötelességemet a nélkül, hogy az öreg asszonyt bántottam volna. Erősen nagy csapás lenne ez rá, milyen jó, hogy nem hiszi! Végtelenül bizik a fiában s mendemondákkal nem lehet megingatei a hitét. Azt hiszi, hogy csak olyan szóbeszéd, a mivel utjába törnek a tehetségének s olyan nyugodt, hogy zavarba hoz. Bár ne is tudná meg legalább most s menne épp oly nyugodtan háza, mint a hogy idejött.

— Néném! nedves hideg idő van. Maradjon holnap csak itthon, kimegyek én a piacra s keresek valakit, a ki eladja a káposztát. Csak maradjon itt jól befűtünk s kipihenünk az utat.

— És Feri?

Megint Feri. . . Mit tegyek? Vajjon ha egy ilyen öreg asszony lelkének hazudik az ember, bűn az? Nem. Elkezdtem hát én is hazudni. Összeesett volna előttem, ha megtudja az igazat és úgy mosolygott.

— Feri most nincs itthon. Pestre hívatta a miniszter. Bizonyosan valami nagyon fontos dolgot akar rábizni. Nagy megtiszteltetés — már régen elment, hát hamar hazajön. Körülbelül itt lesz a jövő héten.

— A miniszter. . .

— Az bizony. . . Nagy ur, erősen nagy ur és megválogatja, hogy kiivel álljon szóba. Fontos dolog lehet ez.

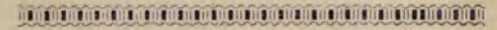
Reggel kimentem a piacra a káposzta végett. Ugy alkudtam, akár soha se dolgoztam volna egyebet. Az öreg asszony szobámban várt rám. A káposztát olcsóbban adtam el, mint kellett volna. Szemrehányó tekintetet vetett rám a segítségemért, mert a Feri a pénz. Ssegény Feri, most már kevesebbje lesz. Délben befogatta a két öreg lovat és elindult haza. Sajnálta ugyan, hogy nem találkozhatott a fiával, hanem nem baj, nem baj, jól van ez úgy, a miniszter bizonyosan nem csitál hiába maga elé senkit. Ez a kis utazás nagy hasznára lesz. Ferinek. Kikisértem a város végéig, s ha valakivel találkozunk, mindjárt kezdem beszélni. Minden egyébről, csak Feriről nem. Ha valaki megmondaná. . . Nem szabad megtudnia.

Otthon várja majd a nyolcz testvér. Kérdezősködnek s hogy fog bámolni egyszerre az az sok ember, a mikor meghalja a miniszter nevét.

— Nagy ur, erősen nagy ur.

És majd, a mikor mikor megtudják az igazat. . . mi lesz akkor? Szegény becsületes falusi emberek lesütik szemüket, sztanok lesznek, akárcsak ha betegek volnának, az öreg asszony talán belehal. Nincs szokva a nagy megpróbáltatásokhoz, erőtlen, gyöngye szive talán beleszakad.

Annyi csacska ember van a faluban hogy bizonyosan meg fogja tudni.

A költő fája.

Pusztá kerten pusztuló fát láttam,
Korhad belül, a szu egyre rágja,
Ha a szél zug, bontja koronáját,
Összeözörren minden száraz ága.

Szélbugásból, fagugásból értek.
Hallom én jól, a mit ti beszéltek,
Hallom én jól, veletek sóhajtok:
Oh, emlékek, elmélázom rajtok.

Sárga levél, korhadó ág zörren
Elhordja a szél messzire körben,
Zizeg busan s feleletül rája,
Ugy megdobog az én szívem tája.

Látlak költő, hűsiben e fának,
Látlak lángész, a mint égbe szállnak
Gondolataid, s onnan lánggra kapva,
Gyujtva mennek ajakról, ajakra.

Látlak költő, látlak elfeledten
Hála nélkül a sívár jelenben,
Sárga levél egyenkint pereg le
Szemfödőül haldokló nevedre.

Vén diófád egyre-egyre pusztul
A vénségtől, meg tán a panasztul,
Melyet ő zug szerte a világnak,
Míg megunja s végre telefárad.

Kidül ő is, senkinek se szolgál.
Óriás volt, méltó rá te voltál,
Összeroskad Kisfaludy fája,
Nehéz szívvel, néma szívvel,
busan nézek rája.

Beöthy László.

